

Çevre Kanunu

Kanun · Çevre K. · No: 2872

Madde 1

Amaç:

(Değişik: 26/4/2006-5491/1 md.)

Bu Kanunun amacı, bütün canlıların ortak varlığı olan çevrenin, sürdürülebilir çevre ve sürdürülebilir kalkınma ilkeleri doğrultusunda korunmasını sağlamaktır.

Madde 1 -

Bu Kanunun amacı, bütün canlıların ortak varlığı olan çevrenin, sürdürülebilir çevre ve sürdürülebilir kalkınma ilkeleri doğrultusunda korunmasını sağlamaktır.

Tanımlar:

Madde 2

Tanımlar:

(Değişik: 26/4/2006-5491/2 md.)

Bu Kanunda geçen terimlerden;

Çevre: Canlıların yaşamları boyunca ilişkilerini sürdürdükleri ve karşılıklı olarak etkileşim içinde bulundukları biyolojik, fiziksel, sosyal, ekonomik ve kültürel ortamı,

Çevre korunması: Çevresel değerlerin ve ekolojik dengenin tahribini, bozulmasını ve yok olmasını önlemeye, mevcut bozulmaları gidermeye, çevreyi iyileştirmeye ve geliştirmeye, çevre kirliliğini önlemeye yönelik çalışmaların bütünü,

Çevre kirliliği: Çevrede meydana gelen ve canlıların sağlığını, çevresel değerleri ve ekolojik dengeyi bozabilecek her türlü olumsuz etkiyi,

Sürdürülebilir çevre: Gelecek kuşakların ihtiyaç duyacağı kaynakların varlığını ve kalitesini tehlikeye atmadan, hem bugünün hem de gelecek kuşakların çevresini oluşturan tüm çevresel değerlerin her alanda (sosyal, ekonomik, fizikî vb.) ıslahı, korunması ve geliştirilmesi sürecini,

Sürdürülebilir kalkınma: Bugünkü ve gelecek kuşakların, sağlıklı bir çevrede yaşamasını güvence altına alan çevresel, ekonomik ve sosyal hedefler arasında denge kurulması esasına dayalı kalkınma ve gelişmeyi,

Alıcı ortam: Hava, su, toprak ortamları ile bu ortamlarla ilişkili ekosistemleri,

Doğal varlık: Bütün bitki, hayvan, mikroorganizmalar ile bunların yaşama ortamlarını,

Doğal kaynak: Hava, su, toprak ve doğada bulunan cansız varlıkları,

Kirleten: Faaliyetleri sırasında veya sonrasında doğrudan veya dolaylı olarak çevre kirliliğine, ekolojik dengenin ve çevrenin bozulmasına neden olan gerçek ve tüzel kişileri,

Ekosistem: Canlıların kendi aralarında ve cansız çevreleriyle ilişkilerini bir düzen içinde yürüttükleri biyolojik, fiziksel ve kimyasal sistemi,

Atıksu: Evsel, endüstriyel, tarımsal ve diğer kullanımlar sonucunda kirlenmiş veya özellikleri kısmen veya tamamen değişmiş suları,

Atıksu altyapı tesisleri: Evsel ve/veya endüstriyel atıksuları toplayan kanalizasyon sistemi ile atıksuların arıtıldığı ve alıcı ortama verilmesinin sağlandığı sistem ve tesislerin tamamını,

Arıtma tesisi: Her türlü faaliyet sonucu oluşan katı, sıvı ve gaz halindeki atıkların yönetmeliklerde belirlenen standartları sağlayacak şekilde arıtıldığı tesisleri,

Ekolojik denge: İnsan ve diğer canlıların varlık ve gelişmelerini doğal yapılarına uygun bir şekilde sürdürebilmeleri için gerekli olan şartların bütünü,

Sulak alan: Doğal veya yapay, devamlı veya geçici, suları durgun veya akıntılı, tatlı, acı veya tuzlu, denizlerin gelgit hareketlerinin çekilme devresinde altı metreyi geçmeyen derinlikleri kapsayan, başta su kuşları olmak üzere canlıların yaşama ortamı olarak önem taşıyan bütün sular, bataklık, sazlık ve turbiyeler ile bu alanların kıyı kenar çizgisinden itibaren kara tarafına doğru ekolojik açıdan sulak alan kalan yerleri,

Biyolojik çeşitlilik: Ekosistemlerin, türlerin, genlerin ve bunlar arasındaki ilişkilerin tamamını,

Atık: Herhangi bir faaliyet sonucunda oluşan, çevreye atılan veya bırakılan her türlü maddeyi,

Katı atık: Üreticisi tarafından atılmak istenen ve toplumun huzuru ile özellikle çevrenin korunması bakımından, düzenli bir şekilde bertaraf edilmesi gereken katı atık maddeleri,

Evsel katı atık: Tehlikeli ve zararlı atık kapsamına girmeyen konut, sanayi, işyeri, piknik alanları gibi yerlerden gelen katı atıkları,

Tehlikeli atık: Fiziksel, kimyasal ve/veya biyolojik yönden olumsuz etki yaparak ekolojik denge ile insan ve diğer canlıların doğal yapılarının bozulmasına neden olan atıklar ve bu atıklarla kirlenmiş maddeleri,

Tehlikeli kimyasallar: Fiziksel, kimyasal ve/veya biyolojik yönden olumsuz etki yaparak ekolojik denge ile insan ve diğer canlıların doğal yapılarının bozulmasına neden olan her türlü kimyasal madde ve ürünleri,

Kirli balast: Duran veya seyir halindeki tankerden, gemiden veya diğer deniz araçlarından su üzerine bırakıldığında; su üstünde veya bitişik sahil hattında petrol, petrol türevi veya yağ izlerinin görülmesine neden olan veya su üstünde ya da su altında renk değişikliği oluşturan veya askıda katı madde/emülsiyon halinde maddelerin birikmesine yol açan balast suyunu,

Çevresel etki değerlendirmesi: Gerçekleştirilmesi plânlanan projelerin çevreye olabilecek olumlu ve olumsuz etkilerinin belirlenmesinde, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin, seçilen yer ile

teknoloji alternatiflerinin belirlenerek değerlendirilmesinde ve projelerin uygulanmasının izlenmesi ve kontrolünde sürdürülecek çalışmaları,

Proje tanıtım dosyası: Gerçekleşmesi plânlanan projenin yerini, özelliklerini, olası olumsuz etkilerini ve öngörülen önlemleri içeren, projeyi genel boyutları ile tanıtan bilgi ve belgeleri içeren dosyayı,

Stratejik çevresel değerlendirme: Onaya tâbi plân ya da programın onayından önce plânlama veya programlama sürecinin başlangıcından itibaren, çevresel değerlerin plân ve programa entegre edilmesini sağlamak, plân ya da programın olası çevresel etkilerini en aza indirmek ve karar vericilere yardımcı olmak üzere katılımcı bir yaklaşımla sürdürülen ve yazılı bir raporu da içeren çevresel değerlendirme çalışmalarını,

Çevre yönetimi: İdarî, teknik, hukukî, politik, ekonomik, sosyal ve kültürel araçları kullanarak doğal ve yapay çevre unsurlarının sürdürülebilir kullanımını ve gelişmesini sağlamak üzere yerel, bölgesel, ulusal ve küresel düzeyde belirlenen politika ve stratejilerin uygulanmasını,

(Değişik tanım:10/6/2022-7410/4 md.) Çevre yönetimi hizmeti: Bu Kanun ve Kanuna göre yürürlüğe konulan düzenlemeler uyarınca tesis ve işletmelerin mevzuata uygunluğunun, alınan tedbirlerin etkili olarak uygulanıp uygulanmadığının değerlendirildiği ve çevre mühendisleri, çevre yönetim birimleri, çevre danışmanlık firmaları veya yetkilendirilmiş kişiler (...) [3] tarafından verilen hizmeti, [4]

(Ek tanım: 10/6/2022-7410/4 md.) Çevre yönetim birimi: Çevre yönetimi hizmeti vermek üzere tesis veya işletmelerin bünyesinde kurulan birimi,

(Ek tanım: 10/6/2022-7410/4 md.) (İptal tanım: Anayasa Mahkemesinin 27/6/2024 Tarihli ve E: 2022/101, K: 2024/124 Sayılı Kararı ile) (Yeniden Düzenleme:7/5/2026-7579/7 md.) Çevre danışmanlık firması: Çevre yönetimi hizmeti kapsamında usul ve esasları ilgili yönetmelikle belirlenen başvuruları yapan, her türlü rapor ve teknik belgeyi hazırlamaya yetkili ve bunlardan sorumlu olan, aylık faaliyet raporunda aykırılıkları tespit ederek Bakanlığa bildirmekle yükümlü olan, hizmet verdiği tesis ve işletme çalışanlarına ve sorumlularına çevresel konularda eğitim veren, nitelik ve nicelikleri ilgili yönetmelikle belirlenen mühendislik ve fen fakültesi mezunlarından çevre yönetimi hizmeti yeterlik belgesine sahip olan kişileri bünyesinde çalıştıran, ortaklık payı bakımından ortaklarının yüzde ellisinden fazlası çevre yönetim hizmeti yeterlik belgesine sahip ve Bakanlık tarafından yetkilendirilen tüzel kişiliği,

(Ek tanım:7/5/2026-7579/7 md.) Yetkilendirilmiş kişi: Çevre yönetimi hizmeti vermek üzere Bakanlık tarafından yetkilendirilen, üniversitelerin mühendislik veya fen fakültelerinin ilgili yönetmelikte belirlenen bölümlerinden mezun olan kişileri,

(Ek tanım: 10/6/2022-7410/4 md.) İleri atıksu arıtımı: Fiziksel, biyolojik veya kimyasal arıtma gibi klasik yöntemlerle ilgili yönetmeliklerle belirlenen düzeyde arıtılamayan ya da arıtımı mümkün olmayan kirletici maddelerin giderilmesinde kullanılan arıtma işlemini,

Çevre gönüllüsü: Bakanlıkça, uygun niteliklere sahip kişiler arasından seçilen ve bu Kanun ve Kanuna göre yürürlüğe konulan düzenlemelere aykırı faaliyetleri Bakanlığa iletmekle görevli

ve yetkili kişiyi,

Hassas alan: Ötrofikasyon riski yüksek olan ve Bakanlıkça belirlenecek kıyı ve iç su alanlarını,

Çevreye ilişkin bilgi: Su, hava, toprak, bitki ve hayvan varlığı ile bunları olumsuz olarak etkileyen veya etkileme ihtimali bulunan faaliyetler ve alınan idarî ve teknik önlemlere ilişkin olarak mevcut bulunan her türlü yazılı, sözlü veya görüntülü bilgi veya veriyi,

İş termin plânı: Atıksu ve evsel nitelikli katı atık kaynaklarının yönetmelikte belirtilen alıcı ortam deşarj standartlarını sağlamak için yapmaları gereken atıksu arıtma tesisi ve/veya kanalizasyon gibi altyapı tesisleri ile katı atık bertaraf tesislerinin gerçekleştirilmesi sürecinde yer alan yer seçimi, proje, ihale, inşaat, işletmeye alma gibi işlerin zamanlamasını gösteren plânı,

Risk değerlendirmesi: Belirli kimyasal madde ya da maddelerin potansiyel tehlikelerinin belirlenmesi ve sonuçlarının hesaplanması yönünde kullanılan yöntemler bütünü,

İyonlaştırıcı olmayan radyasyon: İyonlaşmaya neden olmayan elektromanyetik dalgaları,

Elektromanyetik alan: Elektrik ve manyetik alan bileşenleri olan dalgaların oluşturduğu alanı,

Koku: İnsanda koku alma duygusunu harekete geçiren ve kokunun algılanmasına neden olan uçucu maddelerin yarattığı etkiyi,

Hava kalitesi: İnsan ve çevresi üzerine etki eden hava kirliliğinin göstergesi olan, çevre havasında mevcut hava kirleticilerin artan miktarıyla azalan kalitelerini,

Bakanlık: Çevre ve şehircilik Bakanlığını,

ifade eder.

Madde 2 -

Çevre, canlıların yaşamları boyunca ilişkilerini sürdürdükleri ve karşılıklı olarak etkileşim içinde bulundukları biyolojik, fiziksel, sosyal, ekonomik ve kültürel ortamdır.

Kirletme yasağı:

Madde 3

İlkeler:

(Değişik: 26/4/2006-5491/3 md.)

Çevrenin korunmasına, iyileştirilmesine ve kirliliğinin önlenmesine ilişkin genel ilkeler şunlardır:

- a) Başta idare, meslek odaları, birlikler ve sivil toplum kuruluşları olmak üzere herkes, çevrenin korunması ve kirliliğin önlenmesi ile görevli olup bu konuda alınacak tedbirlere ve belirlenen esaslara uymakla yükümlüdürler.
- b) Çevrenin korunması, çevrenin bozulmasının önlenmesi ve kirliliğin giderilmesi alanlarındaki her türlü faaliyette; Bakanlık ve yerel yönetimler, gerekli hallerde meslek

odaları, birlikler ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yaparlar.

c) Arazi ve kaynak kullanım kararlarını veren ve proje değerlendirmesi yapan yetkili kuruluşlar, karar alma süreçlerinde sürdürülebilir kalkınma ilkesini gözetirler.

d) Yapılacak ekonomik faaliyetlerin faydası ile doğal kaynaklar üzerindeki etkisi sürdürülebilir kalkınma ilkesi çerçevesinde uzun dönemli olarak değerlendirilir.

e) Çevre politikalarının oluşmasında katılım hakkı esastır. Bakanlık ve yerel yönetimler; meslek odaları, birlikler, sivil toplum kuruluşları ve vatandaşların çevre hakkını kullanacakları katılım ortamını yaratmakla yükümlüdür.

f) Her türlü faaliyet sırasında doğal kaynakların ve enerjinin verimli bir şekilde kullanılması amacıyla atık oluşumunu kaynağında azaltan ve atıkların geri kazanılmasını sağlayan çevre ile uyumlu teknolojilerin kullanılması esastır.

g) Kirlenme ve bozulmanın önlenmesi, sınırlandırılması, giderilmesi ve çevrenin iyileştirilmesi için yapılan harcamalar kirlenen veya bozulmaya neden olan tarafından karşılanır. Kirlenenin kirlenmeyi veya bozulmayı durdurmak, gidermek veya azaltmak için gerekli önlemleri almaması veya bu önlemlerin yetkili makamlarca doğrudan alınması nedeniyle kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılan gerekli harcamalar 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre kirletenden tahsil edilir.

h) (Değişik:29/11/2018-7153/1 md.) Çevrenin korunması, çevre kirliliğinin önlenmesi ve giderilmesi, sıfır atığın yaygınlaştırılması, döngüsel ekonomi ilkelerinin uygulanması ve iklim değişikliği ile mücadele edilmesi için uyulması zorunlu standartlar ile vergi, harç, katılma payı, yenilenebilir enerji kaynaklarının ve temiz teknolojilerin teşviki, motorsuz veya elektrikli araçların teşviki, atıkların geri kazanımı ile arıtılmış atıksuların yeniden kullanımının teşviki, geri kazanım katılım payı, plastik içerikli poşet veya ambalaj ve tek kullanımlık materyallerin kullanımının azaltılması, depozito uygulaması, emisyon ücreti, kirlenme bedeli ve kirliliğin önlenmesine yönelik teminat alınması ve sera gazı emisyonlarının takibine yönelik karbon ticareti gibi piyasaya dayalı mekanizmalar ile ekonomik araçlar ve teşvikler kullanılır. (Değişik cümle:24/12/2020-7261/12 md.) Bu bentteki uygulamalara ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça belirlenir.[5]

ı) Bölgesel ve küresel çevre sorunlarının çözümüne yönelik olarak taraf olduğumuz uluslararası anlaşmalar sonucu ortaya çıkan ulusal hak ve yükümlülüklerin yerine getirilmesi için gerekli teknik, idarî, malî ve hukukî düzenlemeler Bakanlığın koordinasyonunda yapılır.

Gerçek ve tüzel kişiler, bu düzenlemeler sonucu ortaya çıkabilecek maliyetleri karşılamakla yükümlüdür.

j) Çevrenin korunması, çevre kirliliğinin önlenmesi ve çevre sorunlarının çözümüne yönelik gerekli teknik, idarî, malî ve hukukî düzenlemeler Bakanlığın koordinasyonunda yapılır. 2690 sayılı Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Kanunu kapsamındaki konular Türkiye Atom Enerjisi Kurumu tarafından yürütülür.

Madde 4

Yüksek Çevre Kurulu:6

(Mülga: 9/8/1991 - KHK-443/43 md.; Yeniden düzenleme: 26/4/2006-5491/4 md.; Mülga: 2/7/2018-KHK-703/187 md.)

Madde 5

Yüksek Çevre Kurulunun görevleri:[7]

(Mülga: 13/3/1990 - KHK - 409/12 md.; Yeniden düzenleme: 26/4/2006-5491/5 md.)

Yüksek Çevre Kurulunun görevleri şunlardır:

- a) Etkin bir çevre yönetiminin sağlanması için hedef, politika ve strateji belirlemek.
- b) Sürdürülebilir kalkınma ilkesi çerçevesinde ekonomik kararlara çevre boyutunun dahil edilmesine imkân veren hukukî ve idarî tedbirleri belirlemek.
- c) Birden fazla bakanlık ve kuruluşu ilgilendiren çevre konularına ilişkin uyuşmazlıklarda nihai kararı vermek.

Madde 6

7 – (Mülga: 8/6/1984 - KHK 222/30 md.)

Madde 8

Kirletme yasağı:

Her türlü atık ve artığı, çevreye zarar verecek şekilde, ilgili yönetmeliklerde belirlenen standartlara ve yöntemlere aykırı olarak doğrudan ve dolaylı biçimde alıcı ortama vermek, depolamak, taşımak, uzaklaştırmak ve benzeri faaliyetlerde bulunmak yasaktır.

Kirlenme ihtimalinin bulunduğu durumlarda ilgililer kirlenmeyi önlemekle; kirlenmenin meydana geldiği hallerde kirleten, kirlenmeyi durdurmak, kirlenmenin etkilerini gidermek veya azaltmak için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdürler.

Madde 8 -

Her türlü atık ve artığı, çevreye zarar verecek şekilde, ilgili yönetmeliklerde belirlenen standartlara ve yöntemlere aykırı olarak doğrudan ve dolaylı biçimde alıcı ortama vermek, depolamak, taşımak, uzaklaştırmak ve benzeri faaliyetlerde bulunmak yasaktır.

ÇED:

Madde 9

Çevrenin korunması:[8]

(Değişik: 26/4/2006-5491/6 md.)

Çevrenin korunması amacıyla;

a) Doğal çevreyi oluşturan biyolojik çeşitlilik ile bu çeşitliliği barındıran ekosistemin korunması esastır. Biyolojik çeşitliliği koruma ve kullanım esasları, yerel yönetimlerin, üniversitelerin, sivil toplum kuruluşlarının ve ilgili diğer kuruluşların görüşleri alınarak belirlenir.

b) Ülke fizikî mekânında, sürdürülebilir kalkınma ilkesi doğrultusunda, koruma-kullanma dengesi gözetilerek kentsel ve kırsal nüfusun barınma, çalışma, dinlenme, ulaşım gibi ihtiyaçların karşılanması sonucu oluşabilecek çevre kirliliğini önlemek amacıyla nazım ve uygulama imar plânlarına esas teşkil etmek üzere bölge ve havza bazında 1/50.000-1/100.000 ölçekli çevre düzeni plânları Bakanlıkça yapılır, yaptırılır ve onaylanır. Bölge ve havza bazında çevre düzeni plânlarının yapılmasına ilişkin usûl ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

c) Ulusal mevzuat ve taraf olduğumuz uluslararası sözleşmeler ile koruma altına alınarak koruma statüsü kazandırılmış alanlar ve ekolojik değeri olan hassas alanların her tür ölçekteki plânlarda gösterilmesi zorunludur. Koruma statüsü kazandırılmış alanlar ve ekolojik değeri olan alanlar, plân kararı dışında kullanılamaz.

d) Ülke ve dünya ölçeğinde ekolojik önemi olan, çevre kirlenmeleri ve bozulmalarına duyarlı toprak ve su alanlarını, biyolojik çeşitliliğin, doğal kaynakların ve bunlarla ilgili kültürel kaynakların gelecek kuşaklara ulaşmasını emniyet altına almak üzere gerekli düzenlemelerin yapılabilmesi amacıyla, Özel Çevre Koruma Bölgesi olarak tespit ve ilan etmeye, bu alanlarda uygulanacak koruma ve kullanma esasları ile plân ve projelerin hangi bakanlıkça hazırlanıp yürütüleceğini belirlemeye Cumhurbaşkanı yetkilidir.[9]

Bu bölgelere ilişkin plân ve projelerde; 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununun 9 uncu maddesi, 4/4/1990 tarihli ve 3621 sayılı Kıyı Kanununun plân onama yetkisini düzenleyen hükümleri, 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 8 inci maddesinin tabiat varlıkları, doğal sit alanları ve bunların korunma alanlarının tespit ve tescili dışında kalan yetkileri düzenleyen hükümleri ile aynı Kanunun 17 nci maddesinin (a) bendi hükümleri uygulanmaz.

e) Sulak alanların doğal yapılarının ve ekolojik dengelerinin korunması esastır. Sulak alanların doldurulması ve kurutulması yolu ile arazi kazanılamaz. Bu hükme aykırı olarak arazi kazanılması halinde söz konusu alan faaliyet sahibince eski haline getirilir.

Sulak alanların korunması ve yönetimine ilişkin usûl ve esaslar ilgili kurum ve kuruluşların görüşü alınarak Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğünce çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.[10][11]

f) Biyolojik çeşitliliğin sürdürülebilirliğinin sağlanması bakımından nesli tehdit veya tehlike altında olanlar ile nadir bitki ve hayvan türlerinin korunması esas olup, mevzuata aykırı biçimde ticarete konu edilmeleri yasaktır.

g) Doğal kaynakların ve varlıkların korunması, kirliliğinin ve tahribatının önlenmesi ve kalitesinin iyileştirilmesi için gerekli idarî, hukukî ve teknik esaslar Bakanlık tarafından

belirlenir.

h) Ülkenin deniz, yeraltı ve yerüstü su kaynaklarının ve su ürünleri istihsal alanlarının korunarak kullanılmasının sağlanması ve kirlenmeye karşı korunması esastır. Atıksu yönetimi ile ilgili politikaların oluşturulması ve koordinasyonunun sağlanması Bakanlığın sorumluluğundadır. Su ürünleri istihsal alanları ile ilgili alıcı ortam standartları Tarım ve Köyişleri Bakanlığınca belirlenir.

Denizlerde yapılacak balık çiftlikleri, hassas alan niteliğindeki kapalı koy ve körfezler ile doğal ve arkeolojik sit alanlarında kurulamaz.

Alıcı su ortamlarına atıksu deşarjlarına ilişkin usûl ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

ı) Çevrenin korunması ve kamuoyunda çevre bilincinin geliştirilmesi amacıyla, okul öncesi eğitimden başlanarak Millî Eğitim Bakanlığına bağlı örgün eğitim kurumlarının öğretim programlarında çevre ile ilgili konulara yer verilmesi esastır.

Yaygın eğitime yönelik olarak, radyo ve televizyon programlarında da çevrenin önemine ve çevre bilincinin geliştirilmesine yönelik programlara yer verilmesi esastır. Türkiye Radyo - Televizyon Kurumu ile özel televizyon kanallarına ait televizyon programlarında ayda en az iki saat, özel radyo kanallarının programlarında ise ayda en az yarım saat eğitici yayınların yapılması zorunludur. Bu yayınların % 20'sinin izlenme ve dinlenme oranı en yüksek saatlerde yapılması esastır. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, görev alanına giren hususlarda bu maddenin takibi ile yükümlüdür.

j) Çevre ile ilgili olarak toplanan her türlü kaynak ve gelir, tahsisi mahiyette olup, öncelikle çevrenin korunması, geliştirilmesi, ıslahı ve kirliliğin önlenmesi için kullanılır.

Madde 10

Çevresel etki değerlendirilmesi:

(Değişik: 26/4/2006-5491/7 md.)

Gerçekleştirmeyi plânladıkları faaliyetleri sonucu çevre sorunlarına yol açabilecek kurum, kuruluş ve işletmeler, Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu veya proje tanıtım dosyası hazırlamakla yükümlüdürler.

Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu Kararı (...)[12] alınmadıkça bu projelerle ilgili onay, izin, teşvik, yapı ve kullanım ruhsatı verilemez; proje için yatırıma başlanamaz ve ihale edilemez. (Ek cümle:19/7/2025-7554/1 md.) Ancak, bu durum söz konusu teşvik, onay, izin ve ruhsat süreçlerine başvurulmasına engel teşkil etmez.

(İptal üçüncü fıkra: Anayasa Mahkemesi'nin 15/1/2009 tarihli ve E.:2006/99, K.:2009/9 sayılı Kararı ile.)

Çevresel Etki Değerlendirmesine tâbi projeler ve Stratejik Çevresel Değerlendirmeye tâbi plân ve programlar ve konuya ilişkin usûl ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmeliklerle belirlenir.

Madde 10 -

Gerçekleştirmeyi planladıkları faaliyetleri sonucu çevre sorunlarına yol açabilecek kurum, kuruluş ve işletmeler, Çevresel Etki Değerlendirmesi raporu veya proje tanıtım dosyası hazırlamakla yükümlüdürler.

İdari para cezaları:

Madde 11

İzin alma, arıtma ve bertaraf etme yükümlülüğü:[13]

(Değişik: 26/4/2006-5491/8 md.)

Üretim, tüketim ve hizmet faaliyetleri sonucunda oluşan atıklarını alıcı ortamlara doğrudan veya dolaylı vermeleri uygun görülmeyen tesis ve işletmeler ile yerleşim birimleri atıklarını yönetmeliklerde belirlenen standart ve yöntemlere uygun olarak arıtmak ve bertaraf etmekle veya ettirmekle ve öngörülen izinleri almakla yükümlüdürler.

Birinci fıkrada belirtilen yükümlülüğü bulunan tesis ve işletmeler ile yerleşim birimlerine;

1) Yapı ruhsatı aşamasında bu yükümlülüğünü yerine getireceğini gösterir proje ve belgeleri ilgili kuruma sunmadıkça yapı ruhsatı verilmez.[14]

2) İnşaatı bitmiş olanlardan, bu yükümlülüğü yerine getirmeyenlere işletme ruhsatı ve/veya yapı kullanma izin belgesi verilmez.14

3) Yapı ruhsatına, yapı kullanma izni veya işletme ruhsatını haiz olmakla birlikte arıtma ve bertaraf yükümlülüklerini yerine getirmemeleri halinde, verilmiş yapı kullanma izni veya işletme izni iptal edilir.14

Faaliyetlerinde değişiklik yapmayı ve/veya tesislerini büyütmeyi plânlayan gerçek ve tüzel kişiler yönetmelikle belirlenen usûl ve esaslar çerçevesinde atıklarını arıtma veya bertaraf etme yükümlülüğünü yerine getirmek zorundadırlar.

Atıksuları toplayan kanalizasyon sistemi ile atıksuların arıtıldığı ve arıtılmış atıksuların bertarafının sağlandığı atıksu altyapı sistemlerinin kurulması, bakımı, onarımı, ıslahı ve işletilmesinden; büyükşehirlerde 20/11/1981 tarihli ve 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunla belirlenen kuruluşlar, belediye ve mücavir alan sınırları içinde belediyeler, bunların dışında iskâna konu her türlü kullanım alanında valiliğin denetiminde bu alanları kullananlar sorumludur.

Serbest ve/veya endüstri bölgelerinde bölge müdürlükleri, kültür ve turizm koruma ve gelişme bölgelerinde, turizm merkezlerinde Kültür ve Turizm Bakanlığı veya yetkili kıldığı birimler, organize sanayi bölgelerinde organize sanayi bölgesi yönetimi, küçük sanayi sitelerinde kooperatif başkanlıkları, atıksu altyapı yönetimlerinde kurulan kooperatiflerde kooperatif yönetimleri, mevcut yerleşim alanlarından kopuk olarak münferit yapılmış tatil köyü, tatil sitesi, turizm tesis alanları vb. kullanım alanlarında ise site yönetimleri veya tesis işletmecileri atıksu altyapı sistemlerinin kurulması, bakımı, onarımı ve işletilmesinden sorumludurlar.[15]

Atıksu altyapı sistemlerini kullanan ve/veya kullanacaklar, bağlantı sistemlerinin olup olmadığına bakılmaksızın, arıtma sistemlerinden sorumlu yönetimlerin yapacağı her türlü yatırım, işletme, bakım, onarım, ıslah ve temizleme harcamalarının tamamına kirlilik yükü ve atıksu miktarı oranında katılmak zorundadırlar. Bu hizmetlerden yararlananlardan, belediye meclisince ve bu maddede sorumluluk verilen diğer idarelerce belirlenecek tarife göre atıksu toplama, arıtma ve bertaraf ücreti alınır. Bu fıkra uyarınca tahsil edilen ücretler, atıksu ile ilgili hizmetler dışında kullanılamaz.

Atıksu toplama havzasının birden fazla belediye veya kurumun yetki sahasında olması halinde; atıksu arıtma tesisini işleten kurum, atıksu ile ilgili yatırım ve harcama giderlerini kirletenlerden kirlilik yükü ve atıksu miktarı nispetinde tahsil eder.

Atık üreticileri uygun metot ve teknolojiler ile atıklarını en az düzeye düşürecek tedbirleri almak zorundadırlar. (Ek cümleler:24/12/2020-7261/13 md.) Atık üreticileri, atıklarının yönetimini atık yönetim sorumlusu olarak yetki verilmiş firmalar aracılığıyla da yerine getirebilirler. Ancak, Bakanlıkça nitelikleri belirlenen atık üreticilerinin atıklarının yönetimini atık yönetim sorumlusu firmalar aracılığıyla yerine getirmeleri zorunludur. Atık üreticilerinin sorumlulukları ile atık yönetim sorumlusu firmaların yetkilendirilmesine ve yükümlülüklerine ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.

(Değişik fıkra:24/12/2020-7261/13 md.) Atıkların üretiminin ve zararlarının önlenmesi veya azaltılması ile atıkların geri kazanılması ve geri kazanılabilen atıkların kaynağında ayrı toplanması esastır. Sıfır atık yönetim sistemini kurarak belge alanlar, türlerine göre kaynağında ayrı biriktirdikleri atıklarını, Bakanlıktan çevre lisansı almış atık işleme tesislerine geri kazanımı sağlanmak üzere verebilirler. Atık yönetim plânlarının hazırlanmasına ve sıfır atık yönetim sistemine ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılan yönetmelikle belirlenir ve bu çerçevede sıfır atık yönetim sisteminin kurulması ve işletilmesi zorunludur.

(Ek fıkra:24/12/2020-7261/13 md.) Atıkların, doğal kaynak ve hammadde kullanımının azaltılması ve geri kazanımın artırılması amacıyla kullanılması esastır. Atıkların veya atıklardan elde edilen geri dönüştürülmüş malzemelerin kullanımına yönelik düzenlemeler ile zorunlu kullanıma ilişkin esaslar Bakanlıkça çıkarılan yönetmelikle belirlenir. Geri kazanım imkânı olmayan atıklar, yönetmeliklerle belirlenen uygun yöntemlerle bertaraf edilir.

Geri kazanım imkânı olmayan atıklar, yönetmeliklerle belirlenen uygun yöntemlerle bertaraf edilir.

Büyükşehir belediyeleri ve belediyeler evsel katı atık bertaraf tesislerini kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettiirmekle yükümlüdürler. Bu hizmetten yararlanan ve/veya yararlanacaklar, sorumlu yönetimlerin yapacağı yatırım, işletme, bakım, onarım ve ıslah harcamalarına katılmakla yükümlüdür. Bu hizmetten yararlananlardan, belediye meclisince belirlenecek tarife göre katı atık toplama, taşıma ve bertaraf ücreti alınır. Bu fıkra uyarınca tahsil edilen ücretler, katı atıkla ilgili hizmetler dışında kullanılamaz.

Üretici, ithalatçı ve piyasaya sürenlerin sorumluluğu kapsamında yükümlülük getirilen üreticiler, ithalatçılar ve piyasaya sürenler, ürünlerinin faydalı kullanım ömrü sonucunda

oluşan atıklarının toplanması, taşınması, geri kazanımı, geri dönüşümü ve bertaraf edilmelerine dair yükümlülüklerinin yerine getirilmesi ve bunlara yönelik gerekli harcamalarının karşılanması, eğitim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi amacıyla Bakanlığın koordinasyonunda bir araya gelerek tüzel kişiliği haiz birlikler oluştururlar. Bu kapsamda yükümlülük getirilen kurum ve kuruluşların sorumluluklarının bu birliklere devrine ilişkin usûl ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmeliklerle belirlenir.

Tehlikeli atık üreticileri, yönetmelikle belirlenecek esaslara göre atıklarını bertaraf etmek veya ettirmekle yükümlüdürler.

Atık geri kazanım, geri dönüşüm ve bertaraf tesislerini kurmak ve işletmek isteyen gerçek ve/veya tüzel kişiler, yönetmelikle belirlenen esaslar doğrultusunda, ürün standardı, ürünlerinin satışa uygunluğu ve piyasadaki denetimi ile ilgili izni, ilgili kurumlardan almak kaydı ile Bakanlıktan lisans almakla yükümlüdür. (Ek cümleler:24/12/2020-7261/13 md.) Lisans almakla yükümlü gerçek ve/veya tüzel kişiler ile atık yönetim sorumlusu firmalardan alınacak teminatlar için yönetiminden sorumlu oldukları atıkların türü, miktarı ve bertaraf maliyeti temel alınır ve bu teminatlara ilişkin esaslar Bakanlıkça çıkarılan yönetmelikle belirlenir.

Evsel atıklar hariç olmak üzere, atık taşıma ve/veya toplama işlerini yapan kurum veya kuruluşlar Bakanlıktan lisans almak zorundadır. Evsel atıkların taşıma ve toplama işlerini yapan kurum ve kuruluşlar Bakanlıkça kayıt altına alınır.

Atıksu arıtımı, atık bertarafı ve atık geri kazanım tesisleri yapmak amacıyla belediyelerin hizmet birlikleri kurmaları halinde, bu hizmet birliklerine araştırma, etüt ve proje konularında Bakanlıkça teknik ve malî yardım yapılır. Tesis yapım projeleri ise bu Kanunun 18 inci maddesi çerçevesinde kredi veya yardım ile desteklenebilir. Kredi borcunun geri ödenmemesi durumunda 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre takip yapılır ve öncelikle 2380 sayılı Belediyelere ve İl Özel İdarelerine Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanunun ek 4 üncü maddesi hükümleri çerçevesinde ilgili belediyelerin İller Bankasındaki paylarından tahsil olunur.

Arıtma ve bertaraf etme yükümlülüğüne tâbi tesis ve işletmeler ile yerleşim birimleri, bu yükümlülüğe istinaden kurulması zorunlu olan arıtma ve bertaraf sistemleri, atıksu arıtma ve ön arıtma sistemleri ile atıksu altyapı sistemlerinin kurulması, onarımı, ıslahı, işletilmesi ve harcamalara katkı paylarının belirlenmesi ile ilgili usûl ve esaslar Bakanlıkça yönetmeliklerle düzenlenir. Bu konuda diğer kanunlarla verilen yetkiler saklıdır.

Bu Kanunun uygulanmasını sağlamak üzere alınması gereken izinler ve bu izinlerin tâbi olacağı usûl ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmeliklerle belirlenir.

Faaliyetleri nedeniyle çevreye olumsuz etkileri olabilecek kurum, kuruluş ve işletmeler tarafından, faaliyetlerine ilişkin olası bir kaza durumunda, kazanın çevreye olumsuz etkilerini kontrol altına almak ve azaltmak üzere uygulanacak acil durum plânları hazırlanması zorunludur. Buna ilişkin usûl ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

Bu plânlar dikkate alınarak Bakanlığın koordinasyonunda ilgili kurum ve kuruluşlarca yerel,

bölgesel ve ulusal acil durum plânları hazırlanır.

Liman, tersane, gemi bakım-onarım, gemi söküm, marina gibi kıyı tesisleri; kendi tesislerinde ve gemi ve diğer deniz araçlarında oluşan petrollü, yağlı katı atıklar ve sintine, kirli balast, slaç, slop gibi sıvı atıklar ile evsel atıksu ve katı atıkların alınması, depolanması, taşınması ve bertarafı ile ilgili işlemleri ve tesisleri yapmak veya yaptırmakla yükümlüdürler. Buna ilişkin usûl ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Madde 12

Denetim, bilgi verme ve bildirim yükümlülüğü:[16]

(Değişik: 26/4/2006-5491/9 md.)

Bu Kanun hükümlerine uyulup uyulmadığını denetleme yetkisi 9 uncu maddenin birinci fıkrasının (a), (e) ve (f) bentleri bakımından Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğüne, diğer hükümler bakımından Bakanlığa aittir. Gerektiğinde bu yetki, Bakanlıkça; İklim Değişikliği Başkanlığına, il özel idarelerine, çevre denetim birimlerini kuran belediye başkanlıklarına, Denizcilik Müsteşarlığına, Türkiye Çevre Ajansına, Emniyet Genel Müdürlüğüne, Jandarma Genel Komutanlığına ve Sahil Güvenlik Komutanlığına (...)[17] devredilir. Denetimler, Bakanlığın belirlediği denetim usûl ve esasları çerçevesinde yapılır.[18][19][20]

Askerî işyerleri, askerî bölgeler ve tatbikatların bu Kanun çerçevesindeki denetimi ve neticelerine ait işlemler; Genelkurmay Başkanlığı, Millî Savunma Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Bakanlık tarafından müştereken hazırlanacak yönetmeliğe göre yürütülür.

İlgililer, Bakanlığın veya denetimle yetkili diğer mercilerin isteyecekleri bilgi ve belgeleri vermek, yetkililerin yaptıracakları analiz ve ölçümlerin giderlerini karşılamak, denetim esnasında her türlü kolaylığı göstermek zorundadırlar.

İlgililer, çevre kirliliğine neden olabilecek faaliyetleri ile ilgili olarak, kullandıkları hammadde, yakıt, çıkardıkları ürün ve atıklar ile üretim şemalarını, acil durum plânlarını, izleme sistemleri ve kirlilik raporları ile diğer bilgi ve belgeleri talep edilmesi halinde Bakanlığa veya yetkili denetim birimine vermek zorundadırlar.

Denetim, bilgi verme ve bildirim yükümlülüğüne ilişkin usûl ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

Madde 13

Tehlikeli kimyasallar ve atıklar:[21]

(Değişik: 26/4/2006-5491/10 md.)

Tehlikeli kimyasalların belirlenmesi, üretimi, ithalatı, atık konumuna gelinceye kadar geçen süreçte kullanım alanları ve miktarları, etiketlenmesi, ambalajlanması, sınıflandırılması, depolanması, risk değerlendirilmesi, taşınması ile ihracatına ilişkin usûl ve esaslar ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri alınarak Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Yönetmelik hükümlerine aykırı olarak piyasaya sürüldüğü tespit edilen tehlikeli kimyasallar ile bu kimyasalları içeren eşya, bunları satış ve kullanım amacıyla piyasaya süren kurum, kuruluş ve işletmelere toplattırılır ve imha ettirilir. Nakil ve imha için gereken masraflar ilgililerince karşılanır. Bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi halinde bu masraflar, ilgili kurum, kuruluş ve işletmelerden 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil edilir.

Ticaret Bakanlığı bazı yakıtların, maddelerin, atıkların, tehlikeli kimyasallar ile bu kimyasalları içeren eşyaların ithalini, Bakanlığın görüşünü alarak yasaklayabilir veya kontrole tâbi tutabilir.[22]

Tehlikeli atıkların ithalatı yasaktır.

Tehlikeli atıkların tanımı ile tehlikeli atıkların oluşum aşamasından itibaren toplanması, ayrılması, geçici ve ara depolanması, geri kazanılması, yeniden kullanılması, taşınması, bertarafı, bertaraf sonrası kontrolü, ihracatı, transit geçişi, ambalajlanması, etiketlenmesi, denetimi ve atık yönetim plânlarının hazırlanması ile ilgili usûl ve esaslar Bakanlıkça yayımlanacak yönetmelikle belirlenir.

Tehlikeli kimyasalların üretimi, satışı, depolanması, kullanılması ve taşınması faaliyetleri ile (...) [23] atıkların toplanması, taşınması, geçici ve ara depolanması, geri kazanımı, yeniden kullanılması ve bertarafı faaliyetlerinde bulunanlar ile atık yönetim sorumlusu firmalar, bu Kanun ile getirilen yükümlülükler açısından müteselsilen sorumludurlar. Sorumlular bu Kanunda belirtilen meslekî faaliyetleri nedeniyle oluşacak bir kaza dolayısıyla üçüncü şahıslara verebilecekleri zararlara karşı tehlikeli kimyasal ve tehlikeli atık malî sorumluluk sigortası yaptırmak zorunda olup, faaliyetlerine başlamadan önce Bakanlıktan gerekli izni alırlar. Sigorta yaptıрма zorunluluğuna uymayan kurum, kuruluş ve işletmelere bu faaliyetler için izin verilmez.23

Bu maddede öngörülen zorunlu malî sorumluluk sigortası, malî yeterliliklerine göre, Hazine Müsteşarlığınca belirlenen sigorta şirketleri tarafından ya da bağlı olduğu Bakanın onayı ile Hazine Müsteşarlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle oluşturulacak bir havuz tarafından temin edilir. Havuzun yönetim ve işleyişi ile ilgili usûl ve esaslar da aynı yönetmelikle belirlenir. Havuz, sigorta ve/veya reasürans havuzu şeklinde oluşturulur. Kamu adına havuzda belirli bir payın korunmasına karar verilmesi hususunda Hazine Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakan yetkilidir. Havuzun başlangıç giderleri için geri ödenmek üzere Hazine Müsteşarlığı bütçesinden avans kullanılabilir. Havuzun yükümlülükleri; prim gelirleri ve bunların getirileri, piyasalardan sağlayacağı reasürans ve benzeri korumalar ve ödeme gücüyle sınırlıdır.

(Mülga fıkra:29/11/2018-7153/3 md.)

Her bir sorumlu tarafından yaptırılacak malî sorumluluk sigortasına ilişkin sigorta genel şartları Hazine Müsteşarlığınca onaylanır. Malî sorumluluk sigortası tarife ve talimatları Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakan tarafından tespit edilir. Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakan tarifeyi serbest bırakmaya yetkilidir.

Madde 14

Gürültü:

(Değişik: 26/4/2006-5491/11 md.)

Kişilerin huzur ve sükununu, beden ve ruh sağlığını bozacak şekilde ilgili yönetmeliklerle belirlenen standartlar üzerinde gürültü ve titreşim oluşturulması yasaktır.

Ulaşım araçları, şantiye, fabrika, atölye, işyeri, eğlence yeri, hizmet binaları ve konutlardan kaynaklanan gürültü ve titreşimin yönetmeliklerle belirlenen standartlara indirilmesi için faaliyet sahipleri tarafından gerekli tedbirler alınır.

Madde 15

Faaliyetlerin durdurulması:

(Değişik: 26/4/2006-5491/12 md.)

Bu Kanun ve bu Kanun uyarınca yayımlanan yönetmeliklere aykırı davrananlara söz konusu aykırı faaliyeti düzeltmek üzere Bakanlıkça ya da 12 nci maddenin birinci fıkrası uyarınca denetim yetkisinin devredildiği kurum ve merciler tarafından bir defaya mahsus olmak üzere esasları yönetmelikle belirlenen ve bir yılı aşmamak üzere süre verilebilir.

Faaliyet; süre verilmemesi halinde derhal, süre verilmesi durumunda, bu süre sonunda aykırılık düzeltilmez ise Bakanlıkça ya da 12 nci maddenin birinci fıkrası uyarınca denetim yetkisinin devredildiği kurum ve merciler tarafından kısmen veya tamamen, süreli veya süresiz olarak durdurulur. Çevre ve insan sağlığı yönünden tehlike yaratan faaliyetler ile çevre izni veya çevre izin ve lisansı olmayan faaliyetler süre verilmeksizin durdurulur.[24]

Çevresel Etki Değerlendirmesi incelemesi yapılmaksızın başlanan faaliyetler Bakanlıkça, proje tanıtım dosyası hazırlanmaksızın başlanan faaliyetler ise mahallin en büyük mülkî amiri tarafından süre verilmeksizin durdurulur.

Süre verilmesi ve faaliyetin durdurulması, bu Kanunda öngörülen cezaların uygulanmasına engel teşkil etmez.

Madde 16

Tehlikeli hallerde faaliyetin durdurulması:

(Mülga: 26/4/2006-5491/24 md.)

(Mülga Bölüm Başlığı: 21/2/2001 - 4629/6 md.)

Madde 17

Fonun kurulması ve fondan yararlanma:

(Mülga: 21/2/2001 - 4629/6 md.)

Madde 18

Çevre katkı payı alınması, diğer gelirler ve bütçe ödenekleri:[25]

(Mülga: 21/2/2001 - 4629/6 md.; Yeniden düzenleme: 26/4/2006-5491/13 md.)

Çevre kirliliğinin önlenmesi, çevrenin iyileştirilmesi ve çevre ile ilgili yatırımların desteklenmesi amacıyla;

a) İthaline izin verilen kontrole tâbi yakıt ve atıkların CIF bedelinin yüzde biri ile hurdaların CIF bedelinin binde beşi oranında alınacak miktar,

b) Büyükşehir belediyeleri su ve kanalizasyon idarelerince tahsil edilen su ve kullanılmış suları uzaklaştırma bedelinin yüzde biri,

çevre katkı payı olarak tahsil edilir. Tahsil edilen bu tutarlar, ilgililerce en geç ertesi ayın onbeşine kadar ilgili mal saymanlıkları hesaplarına aktarılır ve bütçeye gelir kaydedilir.

(Değişik fıkra:29/11/2018-7153/4 md.) Ayrıca ek 11 inci ve ek 13 üncü maddeler kapsamında elde edilen gelirler, yurt içi ve yurt dışından temin edilecek her türlü hibe, yardım ve bağışlar ile kredi anapara geri dönüşleri ve kredi faizleri de tahsil edilerek, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Merkez Saymanlık Müdürlüğü hesabına yatırılır ve bütçeye gelir kaydedilir.

Bu maddede sayılan gelirlerin tahsilatında 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

Cumhurbaşkanı (a) ve (b) bentlerinde yer alan oranları ayrı ayrı veya topluca sifıra kadar indirmeye veya kanunî oranına kadar yükseltmeye yetkilidir.[26]

Atıksu arıtımı, atık bertarafı ve katı atık geri kazanım tesislerinin gözetim, fizibilite, etüt, proje ve inşaat işlerinin kredi veya yardım suretiyle desteklenmesi ile çevre düzeni plânlarının yapımı, hava, su ve toprak kalitesinin ölçüm ve izleme ağının oluşturulması, gürültünün önlenmesi ile ilgili etüt ve projelerin desteklenmesi, acil müdahale plânlarının hazırlanması, Çevresel Etki Değerlendirmesi faaliyetleri, havza koruma plânı çalışmaları, biyolojik çeşitliliğin korunması, çölleşme ve iklim değişikliği ile mücadele çalışmaları, stratejik çevresel değerlendirme, nesli tehlikede olan bitki ve hayvan türleri ile yaşama ortamlarının korunması, uluslararası sözleşmelerden kaynaklanan yükümlülüklerin karşılanması, çevre eğitimi ve yayını ile ilgili faaliyetler ve ihtisas komisyonları için yapılan harcamalar ile çevre kirliliğinin giderilmesi çalışmaları için Bakanlık bütçesine, yılı bütçe gelirleri içerisinde tahmin edilen yukarıdaki gelirler karşılığı ödenek öngörülür.

Yukarıda sayılan gelirlerin tahsili ve bütçede öngörülen ödeneklerin kullanımı ile ilgili usûl ve esaslar, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.[27]

Madde 19

Fonun kullanılması:

(Mülga: 21/2/2001 - 4629/6 md.)

Madde 20

İdari nitelikteki cezalar:[28]

(Değişik: 26/4/2006-5491/14 md.)

İdarî nitelikteki cezalar şunlardır:

a) (Değişik:29/11/2018-7153/5 md.)

1) Ek 4 üncü madde uyarınca, egzoz gazı emisyon ölçümü yaptırmayan motorlu taşıt sahiplerine 1.250 Türk lirası (17.957 TL), ancak aynı aracın yönetmeliklerle belirlenen standartlara aykırı emisyonu sebep olması durumunda motorlu taşıt sahibine 2.500 Türk lirası (35.936 TL),

2) Taşıtın imalatında bulunan egzoz gazı emisyon kontrol sistemi olan katalitik konvertör/katalizör/dizel partikül filtresi olmadan kullanılan motorlu taşıt sahibine 1.250 Türk lirası (17.957 TL),

3) Egzoz Gazı Emisyon Yetki Belgesi bulunan ancak yetkilendirme sonrasında ilgili yönetmelikle düzenlenen şartları kaybettiği tespit edildiği halde ölçüme devam eden ve/veya tekniğine ve belirlenen kurallara aykırı ölçümler yapanlara 5.000 Türk lirası (71.879 TL),

4) Bu Kanun kapsamında yapılan düzenlemelerle öngörülen belge olmadan emisyon ölçümü yapanlara ve/veya belgelerde tahrifat yapanlara ve/veya sahte belge düzenleyenlere diğer kanunlarda yazılı yaptırımlar saklı kalmak üzere 10.000 Türk lirası (143.791 TL),

idari para cezası verilir.

b) Hava kirliliği yönünden önemli etkileri nedeniyle kurulması ve işletilmesi yönetmelikle izne tâbi tutulan tesisleri, yetkili makamlardan izin almadan kuran ve işleten veya iznin iptal edilmesine rağmen kurmaya ve işletmeye devam eden veya bu tesislerde izin almaksızın sonradan değişiklik yapan veya yetkili makamların gerekli gördükleri değişiklikleri tanınan sürede yapmayanlara 24.000 Türk Lirası (839.122 TL) idarî para cezası verilir. Bu tesislerde emisyon miktarları yönetmelikle belirlenen sınırları aşıyorsa 48.000 Türk Lirası (1.678.359 TL) idarî para cezası verilir.

İzne tâbi tesisleri, aldıkları izin belgesinde veya yönetmeliklerde öngörülen önlemleri almadan veya yönetmeliklerde belirlenen emisyon standartlarına ve sınırlamalarına aykırı olarak işletenlere 24.000 Türk Lirası (839.122 TL) idarî para cezası verilir.

c) Hava kirliliği yönünden kurulması ve işletilmesi izne tâbi olmayan tesislerin işletilmesi sırasında yönetmelikle belirlenen standartlara aykırı emisyonu neden olanlara 6.000 Türk Lirası (209.624 TL) idarî para cezası verilir.

Bu bendin birinci paragrafında öngörülen fiilin konutlarla ilgili olarak işlenmesi halinde verilecek ceza toplu veya ferdî ısıtılan konutlarda her bağımsız bölüm için 300 Türk Lirasıdır (10.354 TL). Bu cezai sorumluluk toplu ısıtılan konutlarda yöneticiye, ferdî ısıtılan konutlarda ise konutu kullanana aittir.

(Ek paragraf:24/12/2020-7261/17 md.) Benzin ve naftanın depolanması, dolumu ve

tankerlerle nakliyesine ilişkin terminaller, dolum adaları veya akaryakıt istasyonlarında kullanılan her türlü düzene, tesis ile tankerlerden salınan uçucu organik bileşiklerin kontrolüne ilişkin Bakanlıkça belirlenen esas ve kriterlere uymayan; terminaller veya dolum adaları için 60.000 Türk lirası (521.404 TL), akaryakıt istasyonları için 30.000 Türk lirası (260.701 TL), tankerler için 3.000 Türk lirası (26.065 TL) idari para cezası verilir.

d) Hava kirliliği yönünden özel önem taşıyan bölgelerde veya kirliliğin ciddi boyutlara ulaştığı zamanlarda ve yerlerde veya kritik meteorolojik şartlarda yönetmeliklerle öngörülen önlemleri almayan, yasaklara aykırı davranan ya da mahallî çevre kurullarınca bu konuda alınan kararlara uymayanlara bu maddenin (b) ve (c) bentlerinde öngörülen cezalar bir kat artırılarak verilir.

(Değişik paragraf:29/11/2018-7153/5 md.) Katı yakıtlar için bu Kanun kapsamında yapılan düzenlemelerle öngörülen;

1) Katı yakıt özelliklerini sağlamayan yakıtları ithal eden veya satanlara; katı yakıtların depolanması, taşınması, yüklenmesi, boşaltılması veya torbalanmasına ilişkin düzenlemelere uymayanlara 10.000 Türk lirası (143.791 TL),

2) Belgelerin veya izinlerin alınmaması durumunda 15.000 Türk lirası (215.693 TL), idari para cezası verilir.

e) Çevresel Etki Değerlendirmesi süreci tamamlamadan inşaata başlayan ya da faaliyete geçene proje bedelinin yüzde ikisi oranında idarî para cezası verilir. Cezaya konu olan durumlarda yatırımcı faaliyet alanını eski hale getirmekle yükümlüdür.[29]

f) 11 inci maddeye göre kurulması zorunlu olan atık alım, ön arıtma, arıtma veya bertaraf tesislerini kurmayanlar ile kurup da çalıştırmayanlara 60.000 Türk Lirası (2.097.997 TL) idarî para cezası verilir. (Ek cümle:10/6/2022-7410/5 md.) Boğazlar ve Susurluk Havzası dâhil Marmara Denizi Hidrolojik Havzası'nda ve bu Havza'da yer alan illerden İstanbul, Bursa ve Kocaeli illerinin tamamında bu bentteki ceza iki kat olarak uygulanır.

h) Bu Kanunun 14 üncü maddesine göre çıkarılan yönetmelikle belirlenen önlemleri veya gerekli izinleri almayan veya standartlara aykırı şekilde gürültü ve titreşime neden olanlara, konutlar için 400 Türk Lirası (13.847 TL), ulaşım araçları için 1.200 Türk Lirası (41.820 TL), işyerleri ve atölyeler için 4.000 Türk Lirası (139.746 TL), fabrika, şantiye ve eğlence gürültüsü için 12.000 Türk Lirası (419.509 TL) idarî para cezası verilir.29

ı) Bu Kanunda öngörülen yasaklara ve sınırlamalara aykırı olarak ülkenin egemenlik alanlarındaki denizlerde ve yargılama yetkisine tâbi olan deniz yetki alanlarında ve bunlarla bağlantılı sularda, tabii veya sunî göller ve baraj gölleri ile akarsularda;

1) (Değişik:29/11/2018-7153/5 md.) Petrol ve petrol türevleri (ham petrol, akaryakıt, sintine, slaç, slop, rafine ürün, yağlı atık vb.) tahliyesi veya deşarjı yapan tankerlerden, bin (dahil) grostona kadar olanlar için groston başına 400 Türk lirası (5.752,34 TL), bin ilâ beşbin (dahil) groston arasında olanlara, bu miktar ve ilave her groston başına 100 Türk lirası (1.438,13 TL), beşbin grostondan fazla olanlara ise, yukarıdaki miktarlar ve ilave her groston başına 10

Türk lirası (143,75 TL),

2) Kirli balast tahliyesi yapan tankerlerden bin (dahil) gros tona kadar olanlar için gros ton başına 30 Türk Lirası (1.048,03 TL), bin ilâ beşbin (dahil) gros ton arasında olanlara bu miktar ve ilave her gros ton başına 6 Türk Lirası (209,08 TL), beşbin gros tondan fazla olanlara ise, yukarıdaki miktarlar ve ilave her gros ton başına 100 Kuruş (33,18 TL),

3) (Değişik:29/11/2018-7153/5 md.) Petrol türevleri (sintine, slaç, slop, akaryakıt, yağlı atık vb.) veya kirli balast tahliyesi yapan gemi ve diğer deniz vasıtalarından bin grostona kadar olanlar için groston başına 200 Türk lirası (2.876,16 TL), bin ilâ beşbin (dahil) groston arasında olanlara bu miktar ve ilave her groston başına 40 Türk lirası (575,25 TL), beşbin grostondan fazla olanlara ise, yukarıdaki miktarlar ve ilave her groston başına 10 Türk lirası (143,75 TL),

4) (Değişik:29/11/2018-7153/5 md.) (Ek cümle:10/6/2022-7410/5 md.) On sekiz (dâhil) grostona kadar olan tanker, gemi ve diğer deniz araçlarından kaynaklı evsel atıksuların, deterjanlı su, köpük, egzoz gazı yıkama sistemi suları vb. yıkama sularının veya katı atıkların denize boşaltılması durumunda 5.000 Türk lirası (31.898 TL), on sekiz ilâ elli (dâhil) groston arasında olanlara 10.000 Türk lirası (63.802 TL), elli ilâ yüz (dâhil) groston arasında olanlara 20.000 Türk lirası (127.605 TL), yüz ilâ yüz elli (dâhil) groston arasında olanlara 30.000 Türk lirası (191.411 TL) idari para cezası uygulanır. Yüz elli groston ilâ bin (dahil) grostona kadar olanlar için groston başına 100 Türk lirası (1.438,13 TL), bin ilâ beşbin (dahil) groston arasında olanlara bu miktar ve ilave her groston başına 20 Türk lirası (287,64 TL), beşbin grostondan fazla olanlara ise yukarıdaki miktarlar ve ilave her groston başına 11,59 Türk lirası (33,18 TL),29[30][31]

idarî para cezası verilir. (Ek cümle:30/3/2023-7446/2 md.) Ancak yüzbin grostondan büyük tanker, gemi ve diğer deniz araçları için yüzbin groston esas alınarak idarî para cezası verilir.

Tehlikeli madde ve atıkların deşarjı durumunda uygulanacak idarî para cezaları, petrol ve türevleri kategorisi esas alınarak on katı verilir.

Kirliliğin oluşmasını müteakip gemi veya deniz aracının kendi imkânları ile neden olduğu kirliliği giderdiğinin tespit edilmesi durumunda, idarî para cezası 1/3 oranında uygulanır.

Cezanın derhal ve defaten ödenmemesi veya bu hususta yeterli teminat gösterilmemesi halinde, gemiler ve götürülebilien diğer deniz vasıtaları en yakın liman yetkilisine teslim edilerek seyrüseferden ve faaliyetten men edilir. Banka teminat mektubu veya geminin bağlı olduğu kulüp sigortacısı tarafından düzenlenecek teminat mektubu teminat olarak kabul edilir.

Yabancı devlet egemenliği altındaki sularda bu devletlerin mevzuatının Türk bayraklı gemiler tarafından ihlali durumunda, ilgili devletin ceza uygulamaması ve Türkiye'nin cezalandırmasını talep etmesi durumunda bu Kanun hükümleri uygulanır.

Bu bendin birinci paragrafı dışında, bu Kanun ve bu Kanun uyarınca çıkarılan yönetmeliklere aykırı olarak ülkenin egemenlik alanındaki denizlere ve yargılama yetkisine tâbi olan deniz yetki alanlarına, içme ve kullanma suyu sağlama amacına yönelik olmayan sulara atık

boşaltanlara, su kirliliği nedeni ile kurulması veya işletilmesi yönetmelikle izne tâbi tutulan tesisleri, yetkili makamlardan izin almadan kuran, işleten veya izni iptal edilmesine rağmen kurmaya veya işletmeye devam eden veya bu tesislerde izin almaksızın sonradan değişiklik yapan veya yetkili makamların gerekli gördükleri değişiklikleri tanınan sürede yapmayanlara 24.000 Türk Lirası (839.122 TL) idarî para cezası verilir. Yukarıda öngörülen fiilin konutlarla ilgili olarak işlenmesi halinde her konut ve bağımsız bölüm için 600 Türk Lirası (20.842 TL) idarî para cezası verilir. Bu cezai sorumluluk, müstakil konutlarda konutu kullanana, diğer konutlarda ise yöneticiye aittir.[32]

(Ek paragraf:24/12/2020-7261/17 md.) Su ürünleri yetiştiriciliği faaliyetleri ile ilgili olarak bu Kanunun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasının (h) bendine aykırı davrananlara 100.000 Türk lirası (869.009 TL) idari para cezası verilir.

j) Kanunda ve yönetmelikte öngörülen yasaklara veya standartlara aykırı olarak veya önlemleri almadan atıkları toprağa verenlere 24.000 Türk Lirası (839.122 TL) idarî para cezası verilir.

Bu fiilin konutlarla ilgili olarak işlenmesi halinde her konut ve bağımsız bölüm için 600 Türk Lirası (20.842 TL) idarî para cezası verilir. Bu cezai sorumluluk, müstakil konutlarda konutu kullanana, diğer konutlarda ise yöneticiye aittir.

k) Bu Kanunun 9 uncu maddesinin (a) bendinde belirtilen hususlara aykırı olarak biyolojik çeşitliliği tahrip edenlere, (d) bendi uyarınca ilan edilen Özel Çevre Koruma Bölgeleri için tespit edilen koruma ve kullanma esaslarına aykırı davrananlara ve (e) bendinin ikinci paragrafı uyarınca sulak alanlar için yönetmelikle belirlenen koruma ve kullanım usûl ve esaslarına aykırı davrananlar ile (f) bendinde belirlenen esaslara ve yasaklamalara aykırı davrananlara 20.000 Türk Lirası (699.245 TL), (e) bendinin birinci paragrafına aykırı davrananlara 100.000 Türk Lirası (3.496.767 TL) idarî para cezası verilir.[33]

l) Bu Kanunun ek 1 inci maddesinin (c) bendine aykırı olarak anız yakanlara her dekar için 20 Türk Lirası (698,62 TL) idarî para cezası verilir. Anız yakma fiilinin orman ve sulak alanlara bitişik yerler ile meskûn mahallerde işlenmesi durumunda ceza beş kat artırılır.

(Değişik paragraf:24/12/2020-7261/17 md.) Ek 1 inci maddenin (d) bendi uyarınca çıkarılan yönetmelik esaslarına aykırı olarak faaliyet gösterenlere 100.000 Türk lirasından (869.009 TL) 300.000 Türk lirasına (2.607.030 TL) kadar, bu faaliyetlerin sanat yapılarına zarar vermesi veya akarsuyun akış rejimini bozması halinde 300.000 Türk lirası (2.607.030 TL), kum, çakıl ve benzeri maddeleri alanlara ise metreküp başına 450 Türk lirası (3.910,56 TL) idari para cezası verilir.

m) Bu Kanunun ek 2 nci maddesinde öngörülen çevre yönetimi hizmeti almayanlardan; çevre yönetim birimini kurmayanlara ya da çevre danışmanlık firmalarından hizmet almayanlara (...) [34] 6.000 Türk Lirası (209.624 TL), çevre mühendisi veya Bakanlıkça yetkilendirilen kişiyi (...) 34 bulundurmayanlara 4.000 Türk Lirası (139.746 TL) idarî para cezası verilir.[35][36]

(Ek paragraf:7/5/2026-7579/8 md.) Ek 2 nci maddenin birinci fıkrasındaki bildirim yükümlülüğünü yerine getirmeyen ve/veya tespit edilen aykırılıkları aylık faaliyet raporunda

belirtmeyen çevre danışmanlık firmalarına 75.000 Türk lirası idari para cezası verilir.

(Ek paragraf:7/5/2026-7579/8 md.) Ayrıca çevre yönetimi hizmeti verenlere, esasları ilgili yönetmelikte belirlenen yükümlülükleri yerine getirmedikleri takdirde ceza puanı uygulanır, uygulanan ceza puanının dört yıl içerisinde 100 puana ulaşması durumunda yeterlik belgesi yüzseksen gün süre ile askıya alınır. Uygulanan ceza puanının dört yıl içinde 200 puana ulaşması durumunda yeterlik belgesi iki yıl süreyle iptal edilir.

n) Bu Kanunun 9 uncu maddesi uyarınca belirlenen koruma esaslarına aykırı olarak içme ve kullanma suyu koruma alanlarına, kaynağın kendisine ve bu kaynağı besleyen yerüstü ve yeraltı sularına, sulama ve drenaj kanallarına atık boşaltanlara 48.000 Türk Lirası (1.678.359 TL) idarî para cezası verilir.

Bu fiilin konutlarla ilgili olarak işlenmesi halinde her konut ve bağımsız bölüm için 1.200 Türk Lirası (41.820 TL) idarî para cezası verilir. Bu cezai sorumluluk, müstakil konutlarda konutu kullanana, diğer konutlarda ise yöneticiye aittir.

Bu alanlarda Kanuna ve yönetmeliklere aykırı olarak yapılan yapılar 3194 sayılı İmar Kanununda belirlenen esaslara göre yıktırılır.

o) Bu Kanunun 11 inci maddesinde öngörülen acil durum plânlarını yönetmelikle belirlenen usûl ve esaslara uygun olarak hazırlamayan ve bu plânların uygulanması için gerekli tedbirleri almayan, ekip ve ekipmanları bulundurmamaları ile yerel, bölgesel ve ulusal acil durum plânlarına uymayanlara 12.000 Türk Lirası (419.509 TL) idarî para cezası verilir.

r) Bu Kanunda ve yönetmeliklerde öngörülen usûl ve esaslara, yasalara veya sınırlamalara aykırı olarak atık toplayan, taşıyan, geçici ve ara depolama yapan, geri kazanan, geri dönüşüm sağlayan, tekrar kullanan veya bertaraf edenlere 90.000 Türk lirasından (782.106 TL) 360.000 Türk lirasına kadar (3.128.439 TL), ithal edenlere 300.000 Türk lirası (2.607.030 TL) idarî para cezası verilir.[37]

v) Bu Kanunda ve ilgili yönetmeliklerde öngörülen yasalara veya sınırlamalara aykırı olarak tehlikeli atıkları toplayan, ayıran, geçici ve ara depolama yapan, geri kazanan, yeniden kullanan, taşıyan, ambalajlayan, etiketleyen, bertaraf eden ve ömrü dolan tehlikeli atık bertaraf tesislerini kurallara uygun olarak kapatmayanlara 100.000 Türk Lirasından (3.496.767 TL) 1.000.000 Türk Lirasına (34.968.882 TL) kadar idarî para cezası verilir.

y) Tehlikeli kimyasallar ve bu kimyasalları içeren eşyayı bu Kanunda ve ilgili yönetmeliklerde belirtilen usûl ve esaslara, yasak ve sınırlamalara aykırı olarak üreten, işleyen, ithal ve ihraç eden, taşıyan, depolayan, kullanan, ambalajlayan, etiketleyen, satan ve satışa sunanlara, 100.000 Türk Lirasından (3.496.767 TL) 1.000.000 Türk Lirasına (34.968.882 TL) kadar idarî para cezası verilir.

z) (Ek:29/11/2018-7153/5 md.) Bu Kanunun ek 11 inci maddesine aykırı olarak geri kazanım katılım payını ödemediği tespit edilenlere katılım payı tutarının %20' si kadar idari para cezası olarak verilir.37

aa) (Ek:29/11/2018-7153/5 md.) Bu Kanunun ek 12 nci maddesine aykırı olarak depozito

uygulanmadan yıllık piyasaya sürülen ambalaj için piyasaya sürenlere ton başına 100 Türk lirası (1.438,13 TL) idari para cezası verilir.

1) Plastik poşetleri ek 13 üncü maddeye aykırı olarak ücretsiz verdiği veya Bakanlıkça belirlenen usul ve esaslara aykırı olarak plastik poşet verdiği tespit edilen satış noktalarına depo alanı hariç kapalı satış alanının her metrekaresi için 15,16 Türk lirası (143,75 TL), elektronik ortamda satış yapanlara ise 3.000 Türk lirasından (26.065 TL) 30.000 Türk lirasına (260.701 TL) kadar,

2) Bakanlıkça belirlenen usul ve esaslara aykırı olarak plastik poşetleri üretene, tedarik edene; üreticinin Türkiye dışında olması halinde, üretici tarafından yetkilendirilen temsilciye ve/veya ithalatçıya 15.000 Türk lirası (130.348 TL),

3) Geri kazanım katılım payına ilişkin belirlenen esaslara uymayanlara 1.500 Türk lirası (13.032 TL),

idari para cezası verilir.

cc) (Ek:24/12/2020-7261/17 md.) 11 inci maddede belirlenen sıfır atık yönetim sistemini kurmayanlara ve/veya kurduğunu belgeleyemeyenlere 20.000 Türk lirası (173.801 TL) idari para cezası verilir.

dd) (Ek:24/12/2020-7261/17 md.) Ek 15 inci madde uyarınca yetki belgesi bulunmaksızın motor yağı değişimi yapan işletmelere altmış gün içinde yetki belgesi alınması için yazılı ihtarda bulunulur. Yazılı ihtarla rağmen yetki belgesi bulunmaksızın motor yağı değişimi yapan işletmelere 10.000 Türk lirası (86.900 TL) idari para cezası verilir.

1) Depozitoya tabi ürünleri piyasaya sürenlere 20.000 Türk lirası (173.801 TL), satış noktaları dâhil depozitolu ürünleri kullanıcılara/tüketicilere sunanlara ise faaliyet alanının her metrekaresi için 15,16 Türk lirası (131,76 TL),

2) Depozito uygulaması toplama sistemine katılım sağlama yükümlülüğünü ve şartlarını yerine getirmeyen satış noktalarına satış alanının her metrekaresi için 100 Türk lirası (869,01 TL),

idari para cezası verilir.

ff) (Ek:24/12/2020-7261/17 md.) 11 inci madde uyarınca yükümlülük getirilen üreticiler, ithalatçılar ve piyasaya sürenlerden bu yükümlülüklere uymayanlara 10.000 Türk lirası (86.900 TL), bu yükümlülüğe konu ürünlerin satışına ve dağıtımına ilişkin düzenlemelere aykırı hareket edenlere ise 5.000 Türk lirası (43.447 TL) idari para cezası verilir.

ğğ) (Ek:10/6/2022-7410/5 md.) Liman, tersane, gemi bakım-onarım, gemi söküm, yat limanı gibi kıyı tesisi yönetimlerinin; bu Kanun ve bu Kanun uyarınca çıkarılan yönetmeliklere aykırı olarak, kendi yönetim sahaları içerisinde meydana gelen kirliliği yetkili mercilere bildirmemesi halinde kıyı tesis yönetimlerine 25.000 Türk lirası (159.506 TL); deniz çöpleri, atıklar ve atıksuların toplanması ve yönetimine ilişkin gerekli tedbirleri almaması halinde bu yönetimlere 25.000 Türk lirasından (159.506 TL) 100.000 Türk lirasına (638.038 TL) kadar idari para cezası uygulanır. Bu bentte yer alan idari para cezaları, balıkçı barınaklarına üçte

bir oranında uygulanır.

hh) (Ek:10/6/2022-7410/5 md.) Taraf olunan uluslararası sözleşmelerde ve ilgili yönetmeliklerde belirlenen kükürt oranından daha fazla kükürt içeren akaryakıtı denizcilik yakıtı olarak kullanan gemi ve diğer deniz vasıtalarından bin (dâhil) grostona kadar olanlar için groston başına 200 Türk lirası (1.276,08 TL), bin ilâ beşbin (dâhil) groston arasında olanlara bu miktar ve ilave her groston başına 25 Türk lirası (159,50 TL), beşbin grostondan fazla olanlara ise, yukarıdaki miktarlar ve ilave her groston başına 5 Türk lirası (31,91 TL) idari para cezası verilir.

ıı) (Ek:10/6/2022-7410/5 md.) Günlük 1 kilogram veya daha az tıbbi atık üreten sağlık kuruluşlarından, tıbbi atıklarını bu Kanunda ve ilgili yönetmeliklerde öngörülen yasaklara veya sınırlamalara aykırı olarak biriktiren, sınıflandıran, depolayan, taşıyan, ambalajlayan ve bertaraf edenlere 10.000 Türk lirasına (63.802 TL) kadar idari para cezası verilir.

Bu maddenin (ı) bendinin (1), (2), (3) ve (4) numaralı alt bentleri ile (k), (l), (r), (s), (t), (u), (v) ve (y) bentlerinde öngörülen idarî para cezaları kurum, kuruluş ve işletmelere üç katı olarak verilir.[38]

(Ek fıkra:10/6/2022-7410/5 md.) Bu maddede öngörülen cezalar Özel Çevre Koruma Bölgelerinde iki kat olarak uygulanır.

Bu maddede öngörülen ceza miktarlarını on katına kadar artırmaya Cumhurbaşkanı yetkilidir.[39]

Bu maddenin uygulamasında Türk Ceza Kanunu ile diğer kanunların, fiilin suç oluşturması haline ilişkin hükümleri saklıdır.

Madde 20 -

Bu Kanunda öngörülen yasaklara aykırı davrananlara, idari nitelikte para cezaları verilir.

Yürürlük:

Madde 21

Kuruluş ve işletmelere verilecek idari nitelikte cezalar:

(Mülga: 26/4/2006-5491/24 md.)

Madde 22

Gemiler için verilecek cezalar:

(Mülga: 26/4/2006-5491/24 md.)

Madde 23

Fiillerin tekrarı:

(Değişik: 26/4/2006-5491/15 md.)

Bu Kanunda belirtilen idarî para cezaları, bu cezaların verilmesini gerektiren fiillerin işlenmesinden itibaren üç yıl içinde birinci tekrarında bir kat, ikinci ve müteakip tekrarında iki kat artırılarak verilir.

Madde 24

İdari cezalarda yetki:

(Değişik: 26/4/2006-5491/16 md.)

Bu Kanunda öngörülen idarî yaptırım kararlarını verme yetkisi Bakanlığa aittir.

Bu yetki, 12 nci maddenin birinci fıkrası uyarınca denetim yetkisinin devredildiği kurum ve merciler tarafından da kullanılır.

Bu Kanunda öngörülen idarî yaptırım kararları Bakanlık merkez teşkilâtında genel müdürler, taşra teşkilâtında çevre ve şehircilik il müdürlerince verilir.[40]

Bu Kanunun 12 nci maddesinin birinci fıkrası uyarınca denetim yetkisi verilen kurum ve merciler tarafından verilen idarî para cezalarının yüzde ellisi, bu Kanun uyarınca yapılacak denetimlerle ilgili harcamaları karşılamak ve diğer çevre hizmetlerinde kullanılmak üzere bu kurumların bütçesine gelir kaydedilir, yüzde ellisi ise genel bütçeye gelir kaydedilir.

Bu Kanun uyarınca yapılacak denetimlerle ilgili harcamaları karşılamak ve diğer çevre hizmetlerinde kullanılmak üzere, Bakanlık bütçesine, genel bütçeye gelir kaydedilecek idarî para cezaları karşılığı gerekli ödenek öngörülür.

(Ek fıkra:29/11/2018-7153/6 md.) Bu Kanun uyarınca uygulanacak idari para cezalarına karşı açılacak olan davalar Bakanlığa karşı açılır.

(Ek fıkra:29/11/2018-7153/6 md.) (Değişik yedinci fıkra:11/3/2026-7576/2 md.) 20 nci maddenin birinci fıkrasının (k) bendi uyarınca 9 uncu maddenin birinci fıkrasının (a) bendine aykırı olarak biyolojik çeşitliliği tahrip edenler ile (e) bendi uyarınca sulak alanlar için yönetmelikle belirlenen koruma ve kullanım usul ile esaslarına ve (f) bendinde belirlenen esaslara ve yasaklamalara aykırı davrananlara Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından belirlenen usul ve esaslar dahilinde, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü taşra teşkilatı birimleri tarafından idari yaptırım uygulanır ve yapılacak denetimlerle ilgili harcamalarda kullanılmak üzere Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü bütçesine gereken ödenek konulur. Bu fıkra hükmü uyarınca uygulanacak idari yaptırımlara karşı açılacak davalar Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğüne karşı açılır.

Madde 25

İdarî yaptırımların uygulanması, tahsil usûlü ve itiraz:[41]

(Değişik: 26/4/2006-5491/17 md.)

Bu Kanunda öngörülen idarî yaptırımların uygulanmasını gerektiren fiillerle ilgili olarak yetkili denetleme elemanlarınca bir tutanak tanzim edilir. Bu tutanak denetleme elemanlarının bağlı

bulunduğu ve idarî yaptırım kararını vermeye yetkili mercie intikal ettirilir. Bu merci, tutanağı değerlendirerek gerekli idarî yaptırım kararını verir. İdarî yaptırım kararı, 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre idarî yaptırım kararını veren merci tarafından ilgiliye tebliğ edilir.

İdarî yaptırım kararlarına karşı tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde idare mahkemesinde dava açılabilir. Dava açmış olmak idarece verilen cezanın tahsilini durdurmaz.

İdarî para cezalarının tahsil usûlü hakkında 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümleri uygulanır.

Ceza vermeye yetkili kurum ve merciler tarafından tahsil edilen idarî para cezaları, Maliye Bakanlığından izin alınarak Bakanlıkça bastırılan ve dağıtılan makbuz karşılığında tahsil edilir.

Bu Kanuna göre verilecek idarî para cezalarında ihlalin tespiti ve cezanın kesilmesi usûlleri ile ceza uygulamasında kullanılacak makbuzların şekli, dağıtımı ve kontrolüne ilişkin usûl ve esaslar Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Madde 26

Adlî nitelikteki cezalar:[42]

(Değişik: 26/4/2006-5491/18 md.)

Bu Kanunun 12 nci maddesinde öngörölen bildirim ve bilgi verme yükümlölüğüne aykırı olarak yanlış ve yanıltıcı bilgi verenler, altı aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Bu Kanunun uygulanmasında yanlış ve yanıltıcı belge düzenleyenler ve kullananlar hakkında 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun belgede sahtecilik suçuna ilişkin hükümleri uygulanır.

Bu maddeye göre yargıya intikal eden çevresel etki değerlendirmesine ilişkin ihtilaflarda çevresel etki değerlendirmesi süreci yargılama sonuna kadar durur.

Madde 27

Diğer kanunlarda yazılı cezalar:

Bu Kanunda yazılı fiiller hakkında verilecek idari nitelikteki cezalar, bu fiiller için diğer kanunlarda yazılı cezaların uygulanmasına engel olmaz.

Madde 28

Kirletenin sorumluluğu:

(Değişik: 3/3/1988 – 3416/8.md.)

Çevreyi kirletenler ve çevreye zarar verenler sebep oldukları kirlenme ve bozulmadan doğan zararlardan dolayı kusur şartı aranmaksızın sorumludurlar.

Kirletenin, meydana gelen zararlardan ötürü genel hükümlere göre de tazminat sorumluluğu saklıdır.

(Ek fıkra: 26/4/2006-5491/19 md.) Çevreye verilen zararların tazminine ilişkin talepler zarar görenin zararı ve tazminat yükümlüsünü öğrendiği tarihten itibaren beş yıl sonra zamanaşımına uğrar.

Madde 29

Teşvik:

(Değişik birinci fıkra: 26/4/2006-5491/20 md.) Çevre kirliliğinin önlenmesi ve giderilmesine ilişkin faaliyetler teşvik tedbirlerinden yararlandırılır. Bu amaçla her yılın başında belirlenen teşvik sistemine Bakanlığın görüşü alınmak sureti ile Hazine ve Maliye Bakanlığınca yeni esaslar getirilebilir.[43]

(Ek fıkra: 29/11/2018-7153/7 md.) Atıkların kaynağında ayrı biriktirilmesi ve toplanması amacıyla sıfır atık yönetim sistemini kuran ve uygulayan belediyelere, il özel idarelerine, kurum, kuruluş ve işletmelere Bakanlıkça teşvik uygulaması yapılır. Bu hükmün uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelik ile belirlenir.

(Ek fıkra: 26/4/2006-5491/20 md.) Arıtma tesisi kuran, işleten ve yönetmeliklerde belirtilen yükümlülükleri yerine getiren kuruluşların arıtma tesislerinde kullandıkları elektrik enerjisi tarifesinin, sanayi tesislerinde kullanılan enerji tarifesinin yüzde ellisine kadar indirim uygulamaya ve ileri arıtma teknikleri ile arıtılmış atıksuyu yeniden kullanan kuruluşlara, yeniden kullanım oranına göre bu oranı yüzde yüze kadar artırmaya Cumhurbaşkanı yetkilidir.[44][45]

Teşvik tedbirleri ile ilgili esaslar yönetmelikle belirlenir. Bu Kanunda belirlenen cezalara neden olan fiilleri işleyen gerçek ve tüzelkişiler, verilen süre içinde söz konusu yükümlülüklerini yerine getirmedikleri takdirde bu maddede yazılı teşvik tedbirlerinden yararlanamazlar ve daha önce kendileri ile ilgili olarak uygulanmakta olan teşvik tedbirleri durdurulur.

Madde 30

Bilgi edinme ve başvuru hakkı:[46]

(Değişik: 26/4/2006-5491/21 md.)

Çevreyi kirleten veya bozan bir faaliyetten zarar gören veya haberdar olan herkes ilgili mercilere başvurarak faaliyetle ilgili gerekli önlemlerin alınmasını veya faaliyetin durdurulmasını isteyebilir.

Herkes, 9/10/2003 tarihli ve 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu kapsamında çevreye ilişkin bilgilere ulaşma hakkına sahiptir. Ancak, açıklanması halinde üreme alanları, nadir türler gibi çevresel değerlere zarar verecek bilgilere ilişkin talepler de bu Kanun kapsamında reddedilebilir.

Madde 31

Yönetmelikler:

(Değişik: 3/3/1988 – 3416/9 md.)

Bu Kanunun uygulanmasıyla ilgili olarak çıkarılacak yönetmelikler, ilgili Bakanlıkların görüşü alınarak Bakanlıkça hazırlanır. Kanunun yürürlüğe girmesinden başlayarak en geç beş ay içinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konulur.[47]

Madde 32

Uygulanmayacak Hükümler:

(Değişik: 3/3/1988 – 3416/10 md.)

Bu Kanuna göre yürürlüğe konulacak yönetmeliklerin yayımından itibaren deniz kirliliğinin önlenmesi hususunda 618 sayılı Limanlar Kanununun 4 ve 11 inci maddeleri gereği yürürlükte bulunan ceza hükümleri ile 1380 sayılı Su Ürünleri Kanununun 3288 sayılı Kanunla değişik geçici 1 inci maddesi hükümleri uygulanmaz.

Madde 33

Yürürlük:

Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 34

Yürütme:

Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

1 – 3/3/1988 tarih ve 3416 sayılı Kanunun Geçici Maddesi:

Geçici Madde 1 – Bu Kanunun 6 ncı maddesiyle değiştirilen 2872 sayılı Çevre Kanununun 18 inci maddesinin (b) bendi gereğince Fona ödenmesi gereken meblağ, 1986 yılı için on lira üzerinden alınır.

2 – 26/4/2006 tarihli ve 5491 sayılı Kanunun Geçici Maddeleri:

Geçici Madde 1 – Bu Kanun uyarınca ilgili bakanlıkların görüşü alınmak suretiyle Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikler bu Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren en geç bir yıl; Hazine Müsteşarlığı tarafından tespit edilecek sigorta genel şartları ile Hazine Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakan tarafından onaylanacak tarife ve talimatlar bu Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren en geç bir yıl içinde yayımlanır.

2872 sayılı Çevre Kanununun 9 uncu maddesinin (h) bendine aykırı tesisler, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içerisinde kapatılır.

Geçici Madde 3 – Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği hükümlerine tâbi olduğu halde, yükümlülüklerini yerine getirmeyenlerden, halihazırda yer seçimi uygun olanlar, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde, ilgili yönetmelikler çerçevesinde gerekli yükümlülüklerini yerine getirdiklerini gösterir

Çevresel durum değerlendirme raporunu hazırlayarak Bakanlığa sunar. İlgili yönetmeliklerde belirlenen şartları sağlayanlar başvuru tarihinden itibaren altı ay içinde karara bağlanır.

Çevresel durum değerlendirme raporunu altı ay içinde Bakanlığa sunmayan ya da raporun Bakanlığa sunulmasından itibaren altı ay içerisinde gerekli evre koruma önlemlerini almayan faaliyetler Bakanlıkça süre verilmeksizin durdurulur.

Yürürlükteki mevzuat uyarınca yer seçimi uygun olmayan faaliyetler için ilgili mevzuat hükümlerinin uygulanması esastır.

Geçici Madde 4 – Atıksu arıtma ve evsel nitelikli katı atık bertaraf tesisini kurmamış belediyeler ile, halihazırda faaliyette olup, atıksu arıtma tesisini kurmamış organize sanayi bölgeleri, diğer sanayi kuruluşları ile yerleşim birimleri, bu tesislerin kurulmasına ilişkin iş termin plânlarını bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde Bakanlığa sunmak ve aşağıda belirtilen srelerde işletmeye almak zorundadır.

İşletmeye alma süreleri, iş termin plnının Bakanlığa sunulmasından itibaren; belediyelerde nüfusu, 100.000’den fazla olanlarda 3 yıl, 100.000 ilâ 50.000 arasında olanlarda 5 yıl, 50.000 ilâ 10.000 arasında olanlarda 7 yıl, 10.000 ilâ 2.000 arasında olanlarda 10 yıl, organize sanayi bölgeleriyle bunların dışında kalan endüstri tesislerinde ve atıksu üreten her türlü tesiste 2 yıldır.

Halen inşaata devam eden atıksu arıtma ve katı atık bertaraf tesisleri için iş termin plânı hazırlanması şartı aranmaz. Tesisin işletmeye alınma süresi bu maddede belirlenen işletmeye alınma sürelerini geçemez.

Belediyeler, organize sanayi bölgeleri, diğer sanayi kuruluşları ile yerleşim yerleri bu hükümden yararlanmak için bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren üç ay içinde Bakanlığa başvurmak zorundadır.

Bu Kanunun 8 inci maddesi ile atıksu altyapı sistemlerinin ve katı atık bertaraf tesisleri kurma yükümlülüğü verilen kurum ve kuruluşların, bu yükümlülüklerini, bu maddede belirtilen süre içinde yerine getirmemeleri halinde; belediyelerde nüfusu 100.000’den fazla olanlara 50.000 Türk Lirası (201.183 TL), 100.000 ilâ 50.000 arasında olanlara 30.000 Türk Lirası (120.707 TL), 50.000 ilâ 10.000 arasında olanlara 20.000 Türk Lirası (80.465 TL), 10.000 ilâ 2.000 arasında olanlara 10.000 Türk Lirası (40.223 TL), organize sanayi bölgelerinde 100.000 Türk Lirası (402.385 TL), bunların dışında kalan endüstri tesislerine ve atıksu üreten her türlü tesise 60.000 Türk Lirası (241.424 TL) idarî para cezası verilir.[51]

Geçici Madde 5 – Bu Kanuna ekli (1) sayılı listede gösterilen kadrolar iptal edilerek, 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelin evre ve Orman Bakanlığına ilişkin bölümünden çıkartılmış, ekli (2) sayılı listede gösterilen kadrolar ise ihdas edilerek, 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelin evre ve Orman Bakanlığına ilişkin bölümüne eklenmiştir.

Geçici Madde 6 – Bu Kanunda geçen Türk Lirası ibaresi karşılığında, uygulamada 28/1/2004 tarihli ve 5083 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Para Birimi Hakkında Kanun hükümlerine göre ülkede tedavülde bulunan para “Yeni Türk Lirası” olarak adlandırıldığı sürece bu ibare

kullanılır.

(1) SAYILI LİSTE

Plastik poşet (Plastik alışveriş torbaları)

15 kr./adet (107 kr./adet)[53]

Lastik (Binek araç)

2 TL/adet (33 TL/adet)53

Lastik (Otobüs, kamyon, kamyonet, yükleyici ve kazıcı lastikleri ve diğerleri)

4 TL/adet (70 TL/adet)53

Lastik (İş makinası lastikleri)

10 TL/adet (170 TL/adet)53

Dolgu lastikler

5 TL/adet (80 TL/adet)53

Akümülatör (Kurşun asitli olanlar)

20 kr./kg (330 kr/kg)53

Akümülatör (Nikel kadmiyumlu olanlar)

50 kr./ kg (800 kr/kg)53

Akümülatör (Diğerleri)

5 kr./kg (80 kr/kg)53

Çinko karbon piller

2 TL/kg (33 TL/kg)53

Alkali silindirik piller

2 TL/kg (33 TL/kg)53

Alkali düğme piller

3 TL/kg (53 TL/kg)53

Düğme piller çinko-hava ve gümüş oksitli

10 TL/kg (170 TL/kg)53

Lityum düğme piller

10 TL/kg (170 TL/kg)53

Lityum silindirik şarjlı ve primer pil çeşitleri (Araç bataryaları hariç)

5 TL/kg (80 TL/kg)53

Otomotiv pilleri (Kurşun içerenler hariç)

15 TL/kg (250 TL/kg)53

Lityum içeren araç bataryaları

15 TL/kg (250 TL/kg)53

Diğer şarjlı piller

5 TL/kg (80 TL/kg)53

Madeni yağ

50 kr./kg (800 kr/kg)53

Bitkisel yağ

10 kr./kg (170 kr/kg) 53

Elektrikli ve elektronik eşya: Televizyon/Monitör

20 kr./kg (330 kr/kg)53

Elektrikli ve elektronik eşya: Bilişim telekomünikasyon ekipmanları (Televizyon ve monitörler hariç)

20 kr./kg (330 kr/kg)53

Elektrikli ve elektronik eşya: Aydınlatma ekipmanları

10 kr./adet (170 kr/adet)53

Elektrikli ve elektronik eşya: Küçük ev aletleri ve diğerleri

20 kr./kg (330 kr/kg)53

Elektrikli ve elektronik eşya: Beyaz eşyalar (Buzdolabı/Soğutucular/ İklimlendirme cihazları hariç)

25 kr./kg (430 kr/kg)53

Elektrikli ve elektronik eşya: Buzdolabı/Soğutucular/İklimlendirme cihazları

30 kr./kg (530 kr/kg)53

İlaç

1 kr./kutu veya şişe

(17 kr./kutu veya şişe)53

0,33 litreye kadar

1 (10,7)53

0,3301-0,75 litre arası

2 (19)53

0,7501-1,5 litre arası

3 (30)53

1,501 litre üzeri

4 (42)53

40 (700)53

3 (30)53

50 (800)53

0,25 litreye kadar

1 (10,7)53

0,2501-0,5 litre arası

2 (19)53

0,501 litre üzeri

4 (42)53

50 (800)53

20 (330)53

0,25 litreye kadar

1 (10,7)53

0,2501-0,5 litre arası

2 (19)53

0,501-1 litre arası

3 (30)53

1,01-5 litre arası

5 (50)53

5,01 litre üzeri

10 (107)53

20 (330)53

10 (170)53

2872 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK GETİREN MEVZUATIN VEYA

2872 Sayılı Kanunun Değişen veya İptal Edilen Maddeleri

KHK/222

6, 7

18/6/1984

3301

Ek Madde

19/6/1986

3362

18

26/5/1987

3416

28, 31, 32, Geçici Madde 2

11/3/1988

KHK/409

5

10/4/1990

KHK/443

4, 20

21/8/1991

4629

17, 18, 19

1/1/2002 tarihinden geçerli olmak üzere 3/3/2001 tarihinde

5177

10

5/6/2004

5216

24

23/7/2004

5491

1, 2, 3, 4, 5, 9,10, 11,12,13, 14,15,16,18, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 29, 30, 31, Ek Madde 1, Ek Madde 2, Ek Madde 3, Ek Madde 4, Ek Madde 5, Ek Madde 6, Ek Madde 7, Ek Madde 8, Ek Madde 9, İşlenemeyen Hüküm, Geçici Madde 1, Geçici Madde 2, Geçici Madde 3, Geçici Madde 4, Geçici Madde 5, Geçici Madde 6

13/5/2006

6486

Geçici Madde 3

29/5/2013

Anayasa Mahkemesinin 22/4/2015 tarihli ve

E.: 2015/35, K.: 2015/40 sayılı Kararı

20

23/5/2015

KHK/703

4, 9, 18, 20, 29, Ek Madde 10

24/6/2018 tarihinde birlikte yapılan Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonucunda Cumhurbaşkanının andiçerek göreve başladığı tarihte

(9/7/2018)

7153

2, 3, 9, 11, 13, 18, 20, 24, 29, Ek Madde 11, Ek Madde 12, Ek Madde 13

10/12/2018

7166

Madde 34 -

Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde Ek 1

Ek Madde - (Ek: 4/6/1986 - 3301/6 md.; Mülga: 26/4/2006-5491/24 md.)

(Ek: 26/4/2006-5491/23 md.)

Toprağın korunmasına ve kirliliğinin önlenmesine ilişkin esaslar şunlardır:

- a) Toprağın korunmasına ve kirliliğinin önlenmesine, giderilmesine ilişkin usûl ve esaslar ilgili kuruluşların görüşleri alınarak Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.
- b) Taşocağı ve madencilik faaliyetleri, malzeme ve toprak temini için arazide yapılan kazılar, dökümler ve doğaya bırakılan atıklarla bozulan doğal yapının yeniden kazanılmasına ilişkin usûl ve esaslar ilgili kuruluşların görüşleri alınarak Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.
- c) Anız yakılması, çayır ve mer'aların tahribi ve erozyona sebebiyet verecek her türlü faaliyet yasaktır. Ancak, ikinci ürün ekilen yörelerde valiliklerce hazırlanan eylem plânı çerçevesinde ve valiliklerin sorumluluğunda kontrollü anız yakmaya izin verilebilir.
- d) Ülkenin egemenlik alanlarındaki denizlerden, akar ve kuru dere yataklarından, göl yataklarından ve tarım arazilerinden kum, çakıl ve benzeri maddelerin alınması ile ilgili esaslar ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri alınarak Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Madde Ek 2

(Ek: 26/4/2006-5491/23 md.)

(Değişik birinci fıkra:7/5/2026-7579/9 md.) Faaliyetleri sonucu çevre kirliliğine neden olacak veya çevreye zarar verecek kurum, kuruluş ve işletmeler çevre yönetimi hizmeti almakla, çevre danışmanlık firmaları ise çevre yönetimi hizmeti verdikleri kurum, kuruluş ve işletmelerin çevre mevzuatına aykırı fiillerini Bakanlığa bildirmekle yükümlüdür. Çevre danışmanlık firmasının asgari hizmet bedel tarifiesi ile bu maddeye ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

(Ek fıkra:7/5/2026-7579/9 md.) Bu fıkranın yürürlük tarihinden önce kurulmuş olan çevre danışmanlık firmalarının kuruluş şartlarına ilişkin müktesep hakları saklıdır.

Madde Ek 3

(Ek: 26/4/2006-5491/23 md.)

Bakanlık, yönetmelikte belirtilen koşulları taşıyanları çevre gönüllüsü olarak görevlendirebilir. Bu görev için ilgililere herhangi bir ücret ödenmez.

Görevini kötüye kullandığı tespit edilen çevre gönüllülerinin bu görevleri sona erdirilir.

Çevre gönüllülerinin çalışma ve eğitimlerine ilişkin usûl ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

Madde Ek 4

(Ek: 26/4/2006-5491/23 md.)

Motorlu taşıt sahipleri, egzoz emisyonlarının yönetmelikle belirlenen standartlara uygunluğunu belgelemek üzere egzoz emisyon ölçümü yaptırmak zorundadırlar. Trafikte seyreden taşıtların egzoz emisyon ölçümleri ve standartları ile ilgili usûl ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Motorlu taşıt üreticileri de üretim aşamasında yönetmelikle belirlenen emisyon standartlarını sağlamakla yükümlüdür.

Madde Ek 5

(Ek: 26/4/2006-5491/23 md.)

Bakanlık, bu Kanunla öngörülen ölçme, izleme ve denetleme faaliyetleri ile çevre sorunlarının çözümüne yönelik diğer faaliyetleri yerine getirmek üzere gerekli kurumsal altyapıyı oluşturur.

Madde Ek 6

(Ek: 26/4/2006-5491/23 md.)

Hava kalitesinin korunması ve hava kirliliğinin önlenmesi için, ulusal enerji kaynakları öncelikli olmak üzere, Bakanlıkça belirlenen standartlara uygun temiz ve kaliteli yakıtların ve yakma sistemlerinin üretilmesi ve kullanılması zorunludur. Standartlara uygun olmayan yakma sistemi ve yakıt üretenlere ruhsat verilmez, verilenlerin ruhsatları iptal edilir.

Bakanlıkça, belirlenen temiz hava politikalarının il ve ilçe merkezlerinde uygulanması ve hava kalitesinin izlenmesi esastır.

Hava kalitesinin belirlenmesi, izlenmesi ve ölçülmesine yönelik yöntemler, hava kalitesi sınır değerleri ve bu sınır değerlerin aşılmaması için alınması gerekli önlemler ile kamuoyunun bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesine ilişkin çalışmalar Bakanlıkça yürütülür. Bu çalışmalara ilişkin usûl ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Madde Ek 7

(Ek: 26/4/2006-5491/23 md.)

Bakanlık, çevre ile ilgili olarak gerekli gördüğü her türlü veri ve bilgiyi, kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerden doğrudan istemeye yetkilidir. Kendilerinden veri ve bilgi istenen tüm kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişiler bu veri ve bilgileri bedelsiz olarak ve talep edilen sürede vermekle yükümlüdür.

Madde Ek 8

(Ek: 26/4/2006-5491/23 md.)

İyonlaştırıcı olmayan radyasyon yayılımı sonucu oluşan elektromanyetik alanların çevre ve insan sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerinin önlenmesi için usûl ve esaslar, ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri alınarak Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Madde Ek 9

(Ek: 26/4/2006-5491/23 md.)

Kokuya sebep olan emisyonların, yönetmelikle belirlenen sınır değerlerin üzerinde çevreye verilmesi yasaktır. Kokuya sebep olanlar, koku emisyonlarının önlenmesine ilişkin tedbirleri almakla yükümlüdür. Buna ilişkin idarî ve teknik usûl ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Madde Ek 10

(Ek: 2/7/2018-KHK-703/187 md.)

Mevzuatta Yüksek Çevre Kuruluna yapılmış olan atıflar, Cumhurbaşkanınca belirlenen kurul veya mercie yapılmış sayılır.

Geri kazanım katılım payı:

Madde Ek 11

(Ek:29/11/2018-7153/8 md.)

Yurt içinde piyasaya arz edilen bu Kanuna ekli (1) sayılı listede yer alan ürünlerden poşetler için satış noktalarından, diğer ürünler için piyasaya sürenlerden/ithalatçılardan bu listede belirtilen tutarda geri kazanım katılım payı tahsil edilir. Bu listedeki ürünlerden herhangi birinin piyasaya arzının, farklı bir ürünün, malzemenin veya eşyanın ithalatı ile birlikte gerçekleşmesi halinde geri kazanım katılım payı ithalatçıdan tahsil edilir. Bu listede yer alan tutarlar takvim yılı başından geçerli olmak üzere her yıl bir önceki yıla ilişkin olarak 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılarak uygulanır. Bu şekilde hesaplanan tutarların %5'ini aşmayan kesirler dikkate alınmaz. Cumhurbaşkanı, bu listede yer alan veya bu fıkra uyarınca yeniden değerlendirme oranı uygulanmak suretiyle belirlenen tutarları iki katına kadar artırmaya veya yarısına kadar indirmeye yetkilidir.[48]

(Değişik fıkra:21/2/2019-7166/3 md.) Geri kazanım katılım payları ürünün piyasaya sürüldüğü/ithal edildiği tarihi takip eden ayın yirmi dördüncü günü sonuna kadar ilgililerin gelir veya kurumlar vergisi yönünden bağlı olduğu vergi dairesine, gelir veya kurumlar vergisi mükellefiyeti bulunmayanlar tarafından ise Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından belirlenecek vergi dairesine beyan edilerek aynı ayın sonuna kadar ödenir. Katılım payının süresinde beyan edilmediğinin veya eksik beyan edildiğinin tespiti halinde beyan edilmeyen veya eksik beyan edilen katılım payının bir ay içinde ödenmesi gerektiği ilgiliye tebliğ edilir. Süresinde beyan edilmeyen veya eksik beyan edilen katılım payının beyan edilmesi gereken son günden ödendiği tarihe kadar geçen süre için 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 51 inci maddesine göre hesaplanacak gecikme zammı oranında faiz uygulanarak aynı Kanuna göre tahsil edilir. Bu madde kapsamında tahsil edilen tutarlar genel bütçeye gelir kaydedilir.

(Ek fıkra: 21/2/2019-7166/3 md.) Hazine ve Maliye Bakanlığı, geri kazanım katılım payının beyan ve ödeme sürelerini kanuni süresinden itibaren bir ayı geçmeyecek şekilde yeniden belirlemeye yetkilidir.

(Ek fıkra: 21/2/2019-7166/3 md.) Geri kazanım katılım payı beyannamelerinin verilme sürelerini; kapsama girenlerin sektörleri, gayrisafi iş hasılatları, istihdam edilen işçi sayıları dikkate alınarak il ve ilçe sınırları itibarıyla ayrı ayrı veya birlikte aylık, üç aylık veya altı aylık dönemler halinde tespit etmeye; beyannamelerin şekil, içerik ve eklerini belirlemeye, beyannamelerin elektronik ortamda gönderilmesine zorunluluk getirmeye, bu beyannamelerin yetki verilmiş gerçek veya tüzel kişiler aracı kılınarak gönderilmesi hususunda izin vermeye, bu kişileri aracı kılmaya veya zorunlu tutmaya ve uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirlemeye, Bakanlığın görüşünü alarak, Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkilidir.

Ülkenin tamamında Bakanlıkça belirlenen esaslar doğrultusunda depozito sistemi uygulayan, piyasaya süren/ithalatçı, depozitolu olarak piyasaya sürdükleri ürünler için bu maddenin birinci fıkrasından muaf tutulur. Muafiyet uygulamasında depozito uygulanan miktar esas

alınır. (Mülga cümle:24/12/2020-7261/18 md.)

(Ek fıkra:24/12/2020-7261/18 md.) Bu maddeye ilişkin idari, mali ve istem usul ve esaslar Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Bakanlıkça çıkarılan yönetmelikle belirlenir.

Depozito:

Madde Ek 12

(Ek:29/11/2018-7153/8 md.)

Çevre kirliliğinin önlenmesi amacıyla Bakanlık, belirleyeceği ambalajlar ve ürünler için depozito uygulamasını 1/1/2022 tarihinden itibaren zorunlu tutar. Bu doğrultuda, depozito kapsamındaki (...) [49] ürünlerin satışını gerçekleştiren satış noktaları depozito uygulaması toplama sistemine katılım sağlamakla yükümlüdür.49

Depozito sisteminin uygulanmasına yönelik usul ve esaslar ile sisteme ilişkin teminatlar ve ücretler Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.49

(Ek fıkra:24/12/2020-7261/19 md.) Zorunlu depozito uygulamasına tabi tutulan ürünlerin üreticileri, ithalatçıları ve piyasaya sürenleri ile depozito kapsamındaki ürünleri tüketicilere/kullanıcılara sunan toptan ya da perakende satış birimleri; depozito sisteminin kurulması, işletilmesi ve izlenmesine yönelik idari, mali ve istem yükümlülüklerini yerine getirmek zorundadırlar.

Poşet ücreti:

Madde Ek 13

(Ek:29/11/2018-7153/8 md.)

Kaynakların verimli yönetimi ve plastik poşetlerden kaynaklanan çevre kirliliğinin önlenmesi amacıyla plastik poşetler satış noktalarında kullanıcıya veya tüketiciye ücret karşılığı verilir. Uygulanacak taban ücret 25 kuruştan az olmamak üzere Bakanlıkça oluşturulacak komisyon aracılığı ile belirlenir ve her yıl için güncellenir.

Bu maddedeki düzenlemelere ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça belirlenir.

Madde Ek 14

Çevre etiketi:

(Ek:24/12/2020-7261/20 md.)

Sürdürülebilir çevre hedefleri doğrultusunda, ürün veya hizmetlerin doğal kaynak kullanımı ve hammadde temini aşamasından başlamak üzere yaşam döngüsünün bütün süreçlerinde, türlerin ve habitatların zarar görmesini ve ekosistemlerin bozulmasını önlemek, çevre, insan, sağlık, iklim ve doğal yaşamın üzerindeki olumsuz etkileri azaltmak amacıyla gönüllülük esaslı çevre etiket istemi oluşturulur. Çevre etiket sisteminin oluşturulması ve uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça belirlenir.

Bakanlık haricinde çevre etiketi adı altında herhangi bir faaliyet yürütülemez.

Madde Ek 15

Motor yağları:

(Ek:24/12/2020-7261/21 md.)

Motor yağı değişimlerinin Bakanlıkça yetki verilen işletmeler tarafından yapılması veya atık motor yağlarının bu yerlere teslim edilmesi zorunludur.

Motor yağı değişimi yapılan yerlerin yetkilendirilmesine ve atık yağların yönetimine ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça belirlenir.

Madde Ek 16

(Ek:10/6/2022-7410/8 md.)

Boğazlar ve Susurluk Havzası dâhil Marmara Denizi Hidrolojik Havzası'nda ve bu Havza'da yer alan illerden İstanbul, Bursa ve Kocaeli illerinin tamamında, büyükşehir, il ve ilçe belediyeleri bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 6 ay içinde iş termin planlarını Bakanlığa sunmak ve 3 yıl sonunda da ileri atıksu arıtma tesislerini kurup işletmeye almak zorundadır.

Birinci fıkrada belirtilen sınırlar içerisindeki büyükşehir, il ve ilçe belediyeleri 11 inci maddenin altıncı fıkrasında belirtilen atıksu gelirlerinin yarısını birinci fıkrada belirtilen ileri atıksu arıtma tesislerinin kurulması ve işletilmesinde bu tesisler kurulana kadar kullanılmak üzere ayırmak zorundadır. Ayrılan bu gelirler bu maddede belirtilen amaç dışında kullanılamaz.

Bu Kanunda belirtilen ilgili yönetmelikler yürürlüğe konuluncaya kadar gemiler ve diğer deniz taşıt araçlarına 618 sayılı Limanlar Kanununun hükümlerine göre denizlerin kirletilmesi ile ilgili olarak yapılan ceza uygulamasına devam olunur.

Bu Kanunun 12 ve 13 üncü maddelerinde belirtilen ilgili yönetmelikler yürürlüğe konuluncaya kadar, her türlü yakıt, atık, artık ve kimyasal maddenin ithali Çevre Genel Müdürlüğünün bağlı olduğu Devlet Bakanının onayına tabidir.

23/6/1997 tarihinden önce kamu yatırım programına alınmış olup, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla (...)[50] üretim veya işletmeye başlamış olan projeler ile bunların gerçekleştirilmesi için zorunlu olan yapı ve tesisler Çevresel Etki Değerlendirmesi kapsamı dışındadır.

Ek 11 inci maddenin ikinci fıkrası uyarınca 2019 yılının Ocak ve Şubat aylarına ilişkin verilmesi gereken beyannameler 24/4/2019 tarihine (bu tarih dâhil) kadar verilir ve bu beyanlar üzerine ödenmesi gereken geri kazanım katılım payları 30/4/2019 tarihi mesai saati bitimine kadar ödenir.

Türkiye'nin ev sahipliğinde ve başkanlığında gerçekleşecek Birleşmiş Milletler İklim

Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'nin 31. Taraflar Konferansı (COP31) kapsamında;

- a) İklim Değişikliği Başkanlığı veya bu Başkanlıkça konferansın organizasyonu için yetkilendirilen yüklenicilerin her türlü mal ve hizmet alımları, kiralama ve ihale işleri ile ilgili düzenlenen kâğıtlar damga vergisinden müstesnadır.
- b) İklim Değişikliği Başkanlığı veya bu Başkanlıkça konferansın organizasyonu için yetkilendirilen yükleniciler tarafından münhasıran konferansta kullanılmak üzere ithal edilecek veya geçici ithal edilecek eşya, gümrük vergileri ile eşya ithalinde aranan her türlü vergi, resim, harç ve fondan müstesnadır. Bu bent kapsamında ithal edilecek veya geçici ithal edilecek eşyaya ilişkin belli kuruluşların vereceği gümrük idaresine ibrazı zorunlu olan lisans, izin veya uygunluk belgesi aranmaz. Bu bendin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Ticaret Bakanlığı yetkilidir.
- c) İklim Değişikliği Başkanlığı veya bu Başkanlıkça konferansın organizasyonu için yetkilendirilen yükleniciler tarafından iş yeri, kanuni ve iş merkezi Türkiye'de bulunmayan tüzel kişilerden münhasıran konferans kapsamında alınan hizmetlere ilişkin ödemelerden kurumlar vergisi kesintisi yapılmaz.